

- สมชาย ปรีชาติสกุล
- รองศาสตราจารย์ ประจ้าคณณีติศาสตร์
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

100 ปีแห่งสัญชาติไทย ตอนที่ 1

นายตติใบสัญชาติ

ในช่วงระยะเวลาแห่งศตวรรษที่ 21 คำว่า “สัญชาติ” (Nationality) ถูกใช้เป็นสิ่งที่คุ้มครองและเป็นสิ่งที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่า บุคคลแต่ละคนที่เกิดขึ้นมาบนที่นี่ที่แห่งใดแห่งหนึ่งจะมีสิทธิ์และหน้าที่เดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติประเพณีตัวอย่างน้อยหนึ่งสัญชาติ โดยการมีสัญชาติของรัฐหรือประเทศนั้นย่อมเป็นเครื่องหมายว่าได้เก็บไว้บุคคลนั้น มีความภูมิใจที่ภูมิภาคและภูมิประเทศนั้นๆ

การมีสัญชาติของรัฐจะมีผลสำคัญต่อความมารยาทต่อไปใน 2 ด้าน ด้านแรกเป็นมิติทางกฎหมาย การมีสัญชาติของรัฐให้รัฐหนึ่งมีผลให้บุคคลนั้นสามารถมีสิทธิและหน้าที่ต่างๆ ในฐานะพลเมืองของรัฐ ซึ่งทั่วไปแล้วจะทำหน้าที่แพนก่อต่างไปจากบุคคลที่ไม่ได้มีสัญชาติของรัฐหรือเป็นคนต่างด้าว ดิจิทัลในฐานะของคนต่างด้าวจะถูกจำกัดให้ทำภารกิจทางบุคคลที่มีสัญชาติของรัฐ ซึ่งอาจปรากฏหัวข้อถูกจำกัดให้ทำภารกิจทางด้านต่างๆ เช่นการเดินทางและวัฒนธรรม

ด้านที่สองเป็นมิติทางสังคม การมีสัญชาติแห่งรัฐไม่ได้แปลว่าได้เก็บความภูมิภาคในทางกฎหมายไว้ที่คนมีสัญชาติต่างกันนั้น หากยังมีความหมายทางด้านสังคมติดตามมา สัญชาติเป็นสิ่งที่สามารถทำให้เกิดความรู้สึกของการเป็นคนกลุ่มเดียวกันหรือหากเดียวกันให้บังเกิดขึ้น ดังเช่นการมีสัญชาติของนักกีฬาที่เป็นถูกศรีหรือเป็นบุคคลที่เปลี่ยนสัญชาติมาจากการต่อไปนี้ แต่ก็ได้

รับการสนับสนุนหรือชื่อชั้นจากเพื่อนร่วมชาติ ทั้งที่ลักษณะการเรียนชาติวัฒนธรรมอาจมีความแตกต่างอย่างมากจากคนส่วนใหญ่ที่เดือดสัญชาตินั้นก็ตาม

และในทางตรงกันข้าม สำหรับบุคคลบางกลุ่มที่แม้จะมีความใกล้เคียงกันทางเชื้อชาติวัฒนธรรม แต่ด้วยสัญชาติที่แยกต่างกันก็อาจทำให้บุคคลเหล่านั้นถูกจัดสถานะเป็นคนต่างด้าว การเป็นคนต่างด้าวอาจนำไปสู่การปฏิบัติที่แตกต่างกับคนอื่นที่มีสัญชาติเดียวกัน ดังนั้นจึงพบเห็นได้ในหมู่แรงงานต่างด้าวหรือผู้หลบหนีเข้าเมืองจะเป็นประตูห้ามที่มีอำนาจของชาติต่อ กัน ทั้งผู้คนระหว่างสองรัฐก็มีความใกล้เคียงกันทางด้านเชื้อชาติวัฒนธรรมเพียงกลับมิความรู้สึกว่ามิได้เป็นคนพากเดียวกัน

และปัจจุบันที่สัญชาติถูกใช้เป็นเครื่องมือหรือมาตรฐานของการท่องเที่ยวในการสร้างความเป็นกางอกและกีดกันบุคคลบางประเภทออกไป ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้รับการยอมรับและกระหึ่มอย่างกว้างขวาง ความภาคภูมิใจต่อสัญชาติ การปฏิบัติเห็นนี้อาจทำให้เกิดความเข้าใจว่าสัญชาติที่มีมาตรฐานด้านเป็นธรรมชาติซึ่งต้องอยู่กับบุคคลและรัฐมาด้วยกันโดยที่หันไม่ถูกและเป็นสิ่งที่มองไม่ทางกันทั้งทั่วโลกในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ทิ้งทื่องทางนักว่า “สัญชาติ” มิใช่สิ่งที่ติดตัวกับบุคคลหรือรัฐบาลแต่ต้องเดิม สัญชาติเป็นทางกรุ๊ปในระบบการเมืองที่ถูกสร้างและทำให้เกิดความสัมฤทธิ์ทางการค้าและเศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเป็นพัฒนาการที่เกิดขึ้นในเดือนตุลาคมและวันตากก่อนจะขยาย

ទារបែកចុមអនកវិងខាងលាបពីវាកម្មណូរក្នុង

หากการท่องเที่ยวเชิงนักเรียนต่างประเทศในประเทศไทยก็จะเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวที่สำคัญมาก แต่ในปัจจุบันประเทศไทยมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและภูมิศาสตร์ที่น่าสนใจอย่างมาก ทำให้การเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้เรื่องราวประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม ภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม ศาสนา อาหาร ดนตรี ฯลฯ ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทำให้ประเทศไทยเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าและน่าสนใจมาก ไม่ใช่แค่การเดินทางเท่านั้น แต่เป็นการสัมผัสรู้สึกและเข้าใจวัฒนธรรมและมนต์เสน่ห์ของประเทศไทยอย่างลึกซึ้ง ทำให้การเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นประสบการณ์ที่น่าจดจำและน่าตื่นเต้นมาก

โดยกฎหมายที่มีมาบัญญัติเกี่ยวก็องกับสัญชาติได้ปรากฏ
ขึ้นเป็นครั้งแรกใน พ.ร.บ. แปลงชาติ ร.ศ. 130 (หรือ พ.ศ. 2454)
หากผู้มีอายุครบ 100 ปี ใน พ.ศ. 2554 สัญชาติจึงไม่ได้มี
ความยานานในประวัติศาสตร์สังคมไทยแต่อย่างใด รวมทั้งสิ่งที่
เปรียบว่าสัญชาติไทยก็จะได้มีนิสัยที่หยุดนิ่งหากมีความเปลี่ยนแปลง
เกิดขึ้นมากอย่างต่อเนื่องนั้นทั้งหมดการให้อาภิเษกหันจากมภาระทั้ง
ปัจจุบัน บทความซึ้นนี้ต้องการอธิบายให้เห็นได้แจ้ง ผ่านการ
และความสงบแปลงที่มาพร้อมกับสัญชาติไทยในรอบระยะเวลา
คดควรจะเป็นสิ่งที่สามารถดำเนินแปลงไปได้ และมิใช่เป็นความ
หมายที่ควรจะอยู่อย่างนั้นคงตลอดกาลแต่อง่า

ຮັງກ່ວນສາມີໃຫນໍ້ແລະປົຕັບ

ในส่วนของหัวเมืองประเทศคราชที่ยังคงสามารถต่อสู้อยู่หมาย
ในท้องถิ่นเพื่อปกคุ้มกันชาวไทยต่ออานาจของรัฐท่องบินได้ เช่น
เชียงใหม่ น่าน พิษณุโลก เชียง แต่สถานะและความเป็นอิสระของหัว
เมืองประเทศคราชที่มีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปได้หมดนั้น ทำให้

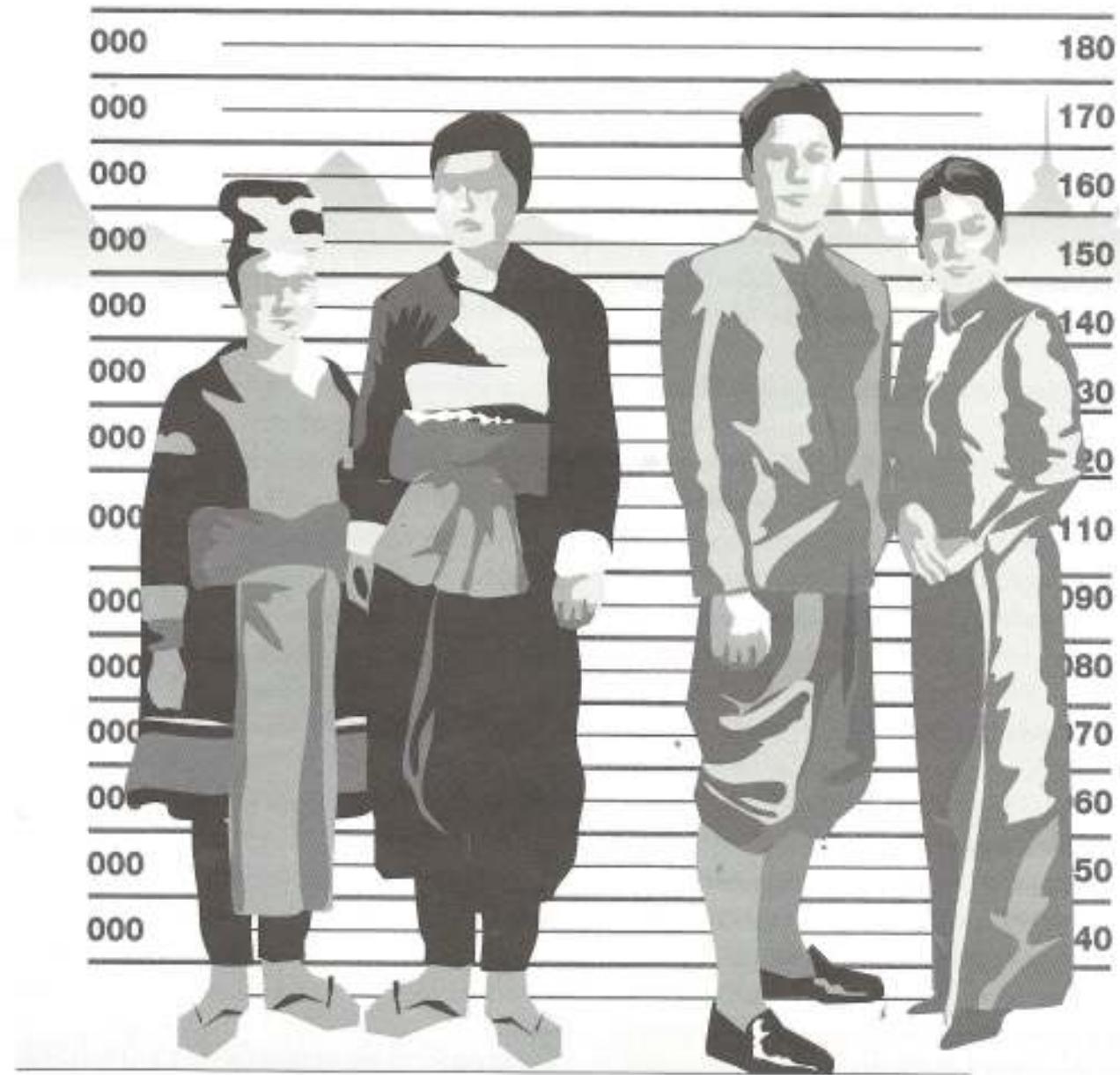
เวลาอาจถูกแทรกแซงจากวาร์ต้าไทยด้วยการส่งตัวแทนไปประจำอยู่
หรือบางช่วงก็อาจให้อ่านจากห้องที่สามารถสืบทอดต่อไปใน
วงศ์ราชบุรุษ หันมาที่สำคัญของท่านเมืองประเทศราษฎร์ที่สำคัญมี ๒
ประการ คือ การส่งเครื่องราชบัตรณาการ สายและสิ่งของต่างๆ อัน
เป็นการแสดงให้เห็นถึงการยอมรับโดยภายในจังหวัด แล้วอีก
ประการหนึ่งก็คือ เมื่อบิ๊นทรงครามเขียนเกียวกับเกณฑ์ให้มาซ่อนไว้แล้วซึ่ง
ตั้ง เช่น เรียงใหม่ ก็ได้ยกเกณฑ์ให้หน้ากากลังกาวรมาช่วยในคราวภัย
เจือนุวงค์เมื่อ พ.ศ. ๒๓๖๗ ซึ่งหัวหมตนี้ยังคงไว้จนถึงปัจจุบันเป็นการ
ปากขอขององรัชชาติไทยอันจะน่าจะมาที่การสร้างความเป็นผลเมื่อ
แห่งที่เรียกว่าสัญชาติให้วันเดียวเท่านั้น

ภายใต้การปกครองรูปแบบธิรราชิริยา พิจารณาเรื่องความยิ่งใหญ่องรุ้งและรัชชีชื่นกับความสมานฉันท์ในการบรรจบของราชศัตรีเป็นสำคัญ หากซัชติริย์มีความเข้มแข็งสามารถพิฆาตหัวเมืองทั่วๆ เน้ามาอยู่ภายใต้ที่yantra ได้มาก การมีหัวเมืองท่อสู่ภายนอก ใจซัชติริย์มากเท่าใดก็ยังแสดงให้เห็นสถาณะอันยิ่งใหญ่ของราชศัตรีสุดท้าย.³

เมื่อมีเมืองเขียนที่อยู่ใต้อ่านาจมากจะทำให้อ่านาจรัฐแผ่กว้าง
ออกไป และย่อเมืองเป็นผลให้มีคนต่างเรือชาติต่างภาษาภารย์เดิน
อ่านนาเจบังคับของรัฐมาเขียน ความแตกต่างของบุคคลในลักษณะ
เช่นนี้เป็นเหตุเรื่องหมายแสดงถึงการเมืองของกษัตริย์ที่สูงขึ้นซึ่ง
หากสามารถแล่กันนาจหนีอกษัตริย์ของเมืองอื่นได้ออกไปประกอบ
แสดงให้เห็นถึงความเป็นจักรพรรดิราชอาณาจักรเป็น
ใหญ่กว่าราชอาณาจักรทั่วไป ความแตกต่างในทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรม
ภาษาของผู้คนมายังให้อ่านาจปักครองไม่เจ้าเป็นห้องถูกทำให้มี
ลักษณะที่เหมือนกัน ความแตกต่างของประชานุภาพได้รัฐ
ราชอาิริยะไม่ได้เป็นสิ่งที่บ้านหนองคานสามารถรับรัฐแต่อย่างใด และ
กลับมีความหมายเป็นทางหลวงที่รัฐไม่สามารถแสดงถึงความถือให้เห็นของ
ผู้ปักครอง

รัฐราชธิราชในดินแดนที่เรียกว่าประเทศไทยในปัจจุบัน
ต่างอยู่ภายใต้ดูแลของเจ้าอาวาสอยุธยาจากจนการหัวเมืองรัชมี
พระบรมราชสมเด็จพระขอมเกล้าเจ้าอยุธยา อิทธิพลของพระราชนครที่ดี
ในรูปแบบรัฐราชธิราชก็ยังคงปฏิรูปให้เห็นได้ ดังเมืองพระนครซึ่งพระ
ราชสถานไปเป็นพระเจ้าปานเดือนที่ ๓ เท่งฟ้าเทศาเมือง พ.ศ. ๒๔๐๘
เพื่อทำให้พระราชสถานที่จะห้อนถึงความเร้าใจในรูปแบบของรัฐใน
ยุคสมัยของพระองค์ได้เป็นอย่างดี โดยมีการสร้างเป็นรัชทวิรรัตน์

"สมเด็จพระปรมินทรมหาภารมราชูปราชเจ้ากุรุศรัตนโกสินทร์ มหินทรราชยุคเป็นมหาราชานมีให้ญี่ในพระราชอาณาจักร ฝ่ายสยาม ตือແກ່ເຕີນສຍວຽນນີ້ເຕີນແລະດົນແຄນທ່າງໆ ຍູ້ເຫັນອຸປະກິດ ເປັນຫຼືອ່າຫຼືຂ່າງໜຸງພາວະໄຫວະທີ່ມີອາຫານ

พ.ร.บ. คือ ลักษณะ ลักษณะ ภัยพุทธรัมย์และภัยหริรักษ์

การระบุถึงชนชั้นประเทศต่างๆ ที่อยู่ภายใต้อำนาจของ พราษองค์ ในด้านหนึ่งก็เป็นสระท่อนั่งความเข้าใจในความยิ่งใหญ่ ของรัฐบาลราชอาธิราชที่จะต้องมีผู้อยู่ใต้อำนาจหักหักลายเชื้อชาติ โดยที่ไม่ได้มีการให้ความสำคัญถึงสิ่งที่เรียกว่าสัญชาติและอย่างไร ที่ยอมสระท่อนให้เห็นว่าความเข้าใจเรื่องสัญชาติในฐานะที่เป็นความ ผูกพันระหว่างประชาชนกับรัฐสมัยใหม่ยังไม่ได้เป็นความที่ต้อง เป็นที่รับรู้ในขณะที่มีซ่อนอยู่ในประเทศไทย

จึงไม่เป็นที่น่าแปลกใจเมื่อหนังสืออักษรงานบริบทของ หมอด登錄และที่พิมพ์ในพันธุ์กาลที่ ๕ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๖ (ค.ศ. ๑๘๗๓) จะไปปรากฏคำว่า “สัญชาติ” อยู่ในหนังสือเล่มนี้ท่องไว้ เมื่อจะมีคำว่า “ไอลีเดียร์กับคำว่าสัญชาติอย่างเช่นคำว่า “ชาติ” แต่ใน ทั่วโลกต้องกล่าวคำนี้ก็มิได้มีความหมายในลักษณะที่เป็นความ สัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับรัฐในทางการเมือง แต่ชาติมิได้เป็นความ หมายถึง “บังชาติ” ว่าอาจก่อให้เสื่อมเสื่อม เหมือนอย่างสิ่งที่กล่าวทั้งปวง ที่บังเกิดอยู่กัน หรือเป็นการใช้เพื่อเบริกบานประชานุคคลบางประชานา เช่น “ชาติชา่า” “ชาติหมา” “ชาติหมู”^๑ ซึ่งชาติในความหมายนี้เป็นการ

ให้ในความหมายที่ระบุถึงความเหลื่อมล้ำทางสังคมในแนวตั้ง ใช้เป็นการบ่งคุณในแนวราบตามสภาพภูมิศาสตร์หรือตามกฎนิยมระหว่างประเทศที่เป็นแนวคิดเชิงเกิดขึ้นในยุคใหม่

ความเปลี่ยนแปลงในแนวความคิดที่ไม่ชอบด้วยก็ในแนวตั้ง ของรายให้เห็นนับตั้งแต่ปลายพุทธศตวรรษที่ 24 เมื่อพระเกศาท่านดกอย่างอังกฤษและผู้รัชทศได้ฝ่ายเดียวจากมาบังตัน บนอินโดจีน และมีผลอย่างสำคัญในการสั่นคลอนและการต่อสู้ของรัฐบาลอาชีวะที่มีได้มีการใช้เดินแบบพรมแดนระหว่างรัฐอย่างซัดเจนและภารมีอำนาจจัดตั้งโดยอย่างเดียวที่คาดเดาไว้ได้มีการรื้อเรือน การเรียกร้องเพื่อให้มีการระบุถึงเดินแบบอันซัดเจนระหว่างสยามกับพม่าซึ่งสถาปัตยานิเทศของอังกฤษ การเดินทางมีอิทธิพลอย่างหนักต่อการเดินทาง ทางเรือและทาง สังคม ให้ความเข้าใจต่อรูปแบบของรัฐในที่นี้นั่นมากของสยามที่ได้ถูกดูถูกและเปลี่ยนไป จากเดิมที่อยู่ภายใต้แนวคิดแบบรัฐบาลอาชีวะที่ได้รับผลกระทบถึงการบ่งคุณในปัจจุบันเป็นรัฐชาติ

การบ่งชี้ถึงอุดมการณ์ที่ซัดเจนและแนวความคิดเรื่องอุดมการณ์ไทยเป็นความเปลี่ยนแปลงที่กระหายนต่อการจัตุรูปแบบการปกครองอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งถึงภัยหลังที่พยายาม “เสียดินแดน” ทางด้านข้างของแม่น้ำโขงให้กับบริเวณเดียวกัน รัชกาลที่ 5 ได้ประท้วง

“ด้วยความสามารถของประเทศไทยที่นิยมให้เป็นราชอาณาจักร (Empire Monarchie) โดยปักกลางเมืองคนหัวหน้าที่ต้องภาษา เป็นเมืองชื่น จึงถือเป็นเมืองหลวงชั้นนอกสามมณฑล นั้นเป็นเมืองカラ...ลักษณะการปกครองดังกล่าวเป็นการหันเวลเพื่อความแล้ว ด้วยจะไว้ใจให้ไทยน้ำหนึ่งเมือง จึงทรงพระราชนิริย์ให้แก่การปกครองเป็นรัฐบาลอาณาจักรประเทศสยาม เดิมประเพณีเมืองประเทศราช ด้วยดอกไม้เดินดอกไม้ห้องตั้งแต่ก่อน”

รัฐบัญญัติใหม่และภารกิจสัญชาติใหม่

จากรูปแบบการปกครองที่เป็นรัฐบาลอาชีวะซึ่งความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติวัฒนธรรมในหมู่ผู้คนที่อยู่ภายในได้อ่านเชิงรัฐเป็นเครื่องหมายแสดงถึงความยังไงของรัฐหรือชาติ แต่คดีความเชื่อเช่นนี้ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงในสมัยรัชกาลที่ 5 จากแรงกดดันของชาวต่างด้าวที่เข้าสืบนาCTOR ของสยาม ให้พระหน้ารัชกาลที่ 5 รูปแบบการปกครองที่ “เป็นการหันเวลาพอดีสมควรแล้ว” จึงต้องมีการยกเลิกรูปแบบการปกครองแบบหัวเมืองและประเทศราชที่อ่านเจ้าห้องเป็นแหล่งแห่งแหล่งแห่งอำนาจเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ค่อนข้างมากให้กลับเป็นการปกครองแบบมณฑลแทนที่ภูมิภาค ก็

จะต้องอาศัยอย่างถูกต้องให้เข้ามายุ่งเกี่ยวได้อ่านเชิงของรัฐบาลอาณาจักร

ในระยะแรกของการจัดตั้งรูปแบบมณฑลแทนที่ภูมิภาคจะมุ่งเน้นในการสร้างอ่านเชิงของรัฐบาลอาณาจักรให้ถูกต้อง อ่านเชิงการบังคับเปลี่ยนรูปแบบที่ทำให้รัฐบาลอาณาจักรต้องเข้าไปในภารกิจ ท้องถิ่น เช่น การปฏิรูปการปกครองในล้านนาเริ่มต้นด้วยการส่งท้าท่วมมาดูแลตั้งแต่ พ.ศ. 2413 ท่อน้ำใจจัดตั้งเป็นมณฑลล้านเรียง มีการสั่งห้ามลงจ้าวส่วนกลางเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นต่ำสูงพร้อมกับการลดอ่านเชิงเจ้าเมืองท้องถิ่นลง ซึ่งเป็นกระบวนการการที่ดำเนินไปพร้อมกับการจัดตั้งมณฑลอื่น เช่น มณฑลล้านนาพวน มณฑล เช่น หัวเมืองแขกมาลัยทั้งเจ็ด เป็นต้น

แต่ภายในระยะเวลาไม่นาน การปฏิรูปการปกครองไม่เพียงแค่เป็นการเปลี่ยนรูปแบบการปกครองเท่านั้น หากยังมีการลดบทบาทความสำคัญทางด้านเชื้อชาติวัฒนธรรมของกลุ่มคนที่อยู่ภายนอกอ่านเชิงเจ้าเมืองที่บังคับให้ถูกต้องอย่าง ดังการเปลี่ยนแปลงการซื้อขายที่เดิมเรียกตามเชื้อชาติวัฒนธรรมให้ถูกต้อง เช่น มณฑลล้านนาพวน (เชียงราย ลำปาง แม่ฮ่องสอน น่าน เชียงราย) เป็นเช่นเดียวกับเชื้อชาติวัฒนธรรมเช่นเชียงรายเช่นเดียวกัน เมื่อ พ.ศ. 2437 และเปลี่ยนมาเป็นมณฑลพยา扦 เมื่อ พ.ศ. 2443 หรือมณฑลล้านนาพวน (เชียงราย ลำปาง แม่ฮ่องสอน นราธิวาส หนองคาย) เป็นมณฑลล้านนาพวน (เชียงราย หนองคาย แม่ฮ่องสอน นราธิวาส หนองคาย) เป็นมณฑลล้านนาพวน “เป็นต้น

การเปลี่ยนเชื้อชาติ “ล้างเผือก” เป็น “มณฑลล้านนาพวน” แค่เป็น “วัฒนธรรมพยา扦” ในที่สุด นั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญจากการใช้เชื้อชาติวัฒนธรรมเป็นที่หมายจะสูงการให้เชื้อเรียกที่แสดงถึงตัวตนเป็นตัวตน คือการลดบทบาทความสำคัญของลักษณะทางความเชื้อชาติของกลุ่มคน ลากษณะที่ความแตกต่างนี้ถูกมองเป็นประเทศที่ต้องได้รับการ “จัดการ” ก็เนื่องมาจากผลการทางของแนวคิดเรื่องรัฐชาติอย่างใหม่ รวมถึงการใช้อ่านเชิงของรัฐบาลอาณาจักร “ตั้งแต่เด็กนั้น”

การเปลี่ยนแปลงเชื้อชาติเป็นหัวหน้าภูมิภาคได้อ่านเชิงรัฐที่เกิดขึ้นนี้ ไม่ใช่เป็นเพียงการเปลี่ยนเชื้อเรียกตามสมัยนิยมเท่านั้น หากยังสอดคล้องกับความรู้สึกความเชื่อของชนชั้นนำในสังคมไทยซึ่งกำลังก่อร่างสร้างรัฐในรูปแบบใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม

โดยในกระบวนการการเปลี่ยนแปลงของรัฐบาลอาณาจักร การสร้างภูมิภาคทางด้านภูมิภาคแล้ว ที่สำคัญคือการสร้างความเป็นเอกภาพของผู้คนภายในรัฐ การเปลี่ยนเชื้อชื่อมณฑลต่างๆ ก็เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการนี้ ในส่วนของผู้คนที่อ่านเชิงรัฐบาลอาณาจักรก็ถูกมองในความหมายที่ทั้งไปภาคเดิม โดยเจ้าเป็นต้อง

អាមេរិកខ្លួនខ្លួន

ប្រជាជាតិ

ลอกหอนความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติวัฒนธรรมและภัยมานาให้พิพากษาคู่กับประชาชนที่ต้องมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ดังนั้น จึงมีแนวโน้มนายเกิดชื่นเมื่อทางราชการต้องการสิ่งใดสิ่งหนึ่งในหัวส่วนไหนประชากรที่อยู่ใต้บังคับ หรือหากนายกรามมากทำการตัดต่อหัวทางราชการก็ได้ “ลงในช่องสัญชาตินั้นว่าชาติไทยบังคับสยามทั้งหมดทั้งหมดมีให้ลงเรื่องพิพากษาต้องการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง”¹⁰

สัญชาติในความหมายนี้จึงหมายถึงความผูกพันระหว่างบุคคลกับรัฐสมัยใหม่ การมีคุณลักษณะของสิ่งที่เรียกว่าสัญชาติ เป็นการแสดงออกถึงการอยู่ภายใต้อำนาจบังคับของสยาม ลักษณะ เช่นนี้ทำให้สามารถเข้าແນກบุคคลออกได้ว่าแต่ละคนลังกัดอยู่ภายใต้บังคับหรือเป็นคนของรัฐฯ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเข้าແນກบุคคลออกไปตามหลักของกฎหมายระหว่างประเทศในยุคใหม่

จากการตรวจสอบถึงการท้าให้พอดีอย่างภายในรัฐด้วยมีคุณลักษณะร่วมกันที่เรียกว่าสัญชาติได้คุ้มครองตราบทุกหมายตัญชาติที่เขียนในช่วงเดือนตุลาคมที่ ๖ กฎหมายที่มีนาบัญญัติก็เรียกวันสัญชาติและบันแรเงจ์ให้บังเกิดขึ้น ดัง พ.ร.บ. แปลงชาติ ร.ศ. ๑๓๐ (พ.ศ. ๒๔๕๔) อย่างไรก็ตาม กฎหมายฉบับนี้ก็ยังไม่ได้สร้างถึงหลักการเรื่องสัญชาติอย่างรอบด้าน แต่จะเป็นมุ่งเน้นไปที่การกำหนดถึงขั้นตอนที่เรียกวันการ “แปลงชาติ” ของคนต่างประเทศาพิเศษในบังคับสยามว่าจะต้องมีคุณสมบัติและล่อนไห้ปะน้ำไว้บังตา หมายความว่าไม่อาจมีการตรากฎหมายตัญชาติเขียนลงอยู่บนต้น ดัง พ.ร.บ. สัญชาติ ท.ศ. ๒๔๕๖ อันเป็นกฎหมายที่ห้ามหลักการทั้งในแห่งของการได้และเสียตัญชาติไว้อย่างชัดเจน ซึ่งสามารถถือได้ว่าเป็นกฎหมายสัญชาติที่สมบูรณ์และมีผลบังคับต้องเป็นระยะเวลาหนาน ก่อผลกระทบต่อการดำเนินการต่างๆ ไม่น้อย พ.ศ. ๒๔๙๕

ซึ่งในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบของรัฐตามเจตนาสู่การก่อตัวของรัฐสมัยใหม่ในช่วงกลางทุกศตวรรษที่ ๒๕ สัญชาติที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่นยังคงยึดโยงอยู่กับอุดมการณ์ทางการเมืองในแบบสมบูรณ์แบบสิทธิเสรีภาพที่ก้าวต่อไปยังคงเป็นผู้ปกครองและพัฒนารัฐสมัยใหม่เท่านั้น

ต่อไปจาก พ.ร.บ. แปลงชาติ ซึ่งนอกจากกำหนดขั้นตอนตามปกติไว้แล้ว¹¹ ผู้ร้องขอต้องมีอายุเที่ยมบริบูรณ์ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายสยามและกฎหมายของชาติอื่น ผู้ร้องขอเป็นหนอนุ่น กรุณาสยามในเวลาที่ร้องขอ ผู้ร้องขอเป็นคนที่ได้เคยอยู่ในกรุงสยามมาไม่ต่ำกว่า ๕ ปี และผู้ร้องขอต้องเป็นคนมีความประพฤติที่มีสมบัติพอกที่จะเลี้ยงตนมองได้ ขั้นตอนอีกประการหนึ่งของการแปลงชาติเพื่อเป็นคนไทยนั้นคือ กាយหลังจากที่ยื่นเรื่อง

ต่อเสนาบตัวว่าการต่างประเทศและได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว ก็ให้ผู้ร้องขอ “ดื่มน้ำพิพัฒน์สักทากุลสักทาย”¹² ซึ่งสามารถประทานว่าผู้ร้องขอนั้นได้แปลงชาติเป็นคนไทยในบังคับสยาม ขั้นตอนดังกล่าวจึงเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าการแปลงสัญชาติตามเป็นคนในบังคับสยามในด้านหนึ่งต้องแสดงออกให้เห็นถึงความจริงว่า ก้าวต่อไปยังรัฐที่เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดภายในรัฐนั้น

กระบวนการสร้างความหมายของสัญชาติขึ้นในสยามจึงเป็นไปทั้งในด้านของภายนอกในเรื่องเป็นความหมายที่จะสร้างความเป็นเอกภาพของประชาชนภายในให้ล้ำนาจรัฐให้บังเกิดขึ้น และลดทอนในมิติที่สร้างความแตกต่างให้บังเกิดขึ้น ในขณะที่ด้านภายนอก สัญชาติที่ถูกสร้างขึ้นเป็นผลให้เกิดการจำแนกบุคคลออกไปอยู่ภายใต้อำนาจของรัฐแต่ละรัฐอย่างชัดเจน ใน พ.ร.บ. แปลงชาติ ร.ศ. ๑๓๐ นั้น เมื่อถูกกล่าวถึงการแปลงสัญชาติของคนต่างด้าวมาเป็นคนไทยใช้ถือคำว่า “แปลงคนเป็นคนบังคับในสยาม”¹³ โดยทั้งนี้ บุคคลที่ได้แปลงสัญชาติแล้ว “ยอมมีอิสระเจ้าของบุคคล กรรมสิทธิ์ทั้งหลายและต้องอยู่ในเกียรติทั้งหลายอันเจ้าจะต้องกระทำอย่างหนาที่มีลักษณะอยู่ในบังคับฝ่ายสยาม”¹⁴ การจำแนกบุคคลออกไปอยู่ภายใต้อำนาจของแต่ละรัฐมีความสำคัญต่อรัฐสมัยใหม่ที่ต้องการกำหนดขอบเขตและบุคคลที่อยู่ภายใต้อำนาจบังคับอย่างชัดเจน (ต่อ)

เอกสารอ้างอิง

- ๑ นันธ์รา จิตต์รัตน์, “มูลเหตุของการร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ ใน ศูนย์เรียน อาสาไว้ ม.ศ. วิจัยวิภา บุรุษทันทัณณรงค์ สถาบันศึกษา : รวมบทความวิชาการเพื่อเผยแพร่มุ่งก้าวต่อไป อาจารย์พันเอกหฤทัยศุภวนิช นันธ์รา (กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์ ห้ามลังกุตุ๊ม, ๒๕๓๓) หน้า ๕๙.
- ๒ ศาสตราจารย์ อ่องสกุล ประวัติศาสตร์รัตนโกสินทร์ พิมพ์ครั้งที่ ๓ (กรุงเทพฯ : บริษัทออมรินทร์พิมพ์และน้ำหนักสิบลิตรชั่ง จำกัด, ๒๕๔๔) หน้า ๒๙๐.
- ๓ พิชัย พิพัฒ์, ห้องเรียนในการรับรู้ของชนชั้นนำให้ขยายตัวไปอย่างกว้างขวาง ปฏิรูปการบริหารทอง ท.ศ. ๒๔๓๕, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ ภาคภาษาไทยวิชาภาษาไทยศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๔๐, หน้า ๒๑-๒๓.
- ๔ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระราชหัตถเลขา พระบรมราชโองการเมืองเกล้าเจ้าอยู่หัว (พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๒๑) หน้า ๖๖๐.
- ๕ แคมเปญ แมวศรี, อักษรบ้านครัวไทย (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภาพิพิธ, ๒๕๑๘) หน้า ๑๗๙.

- ^๑ สมเกียรติ วันทดนุ, “เมื่อไหทยุคใหม่ : สัมภันธภาพระหว่าง
รัฐกับประเทศไทย” ใน สมบัติ จันทร์วงศ์ ชัยวัฒน์ สถา-
านันท์ (บรรณาธิการ) อยุ่เมืองไทย รวมบทความทางสังคม
การเมืองเพื่อเป็นเกียรติแก่ศาสตราจารย์สมที จำรัส ใน
โอกาสครบรอบอายุ ๘๐ ปี (กรุงเทพฯ : ส้านักพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, ๒๕๓๐) หน้า ๗๗.
- ^๒ ศิริ วีรวะวงศ์, ประวัติศาสตร์กรุง (สมชาย เม่วงจิตร์ เผด)
พิมพ์ครั้งที่ ๓ (กรุงเทพฯ : ส้านักพิมพ์มีกาน, ๒๕๒๐) หน้า ๒๗.
- ^๓ รุ่งรัตน์ มูลศิริ และสมใจดี อ่องสกุล (บรรณาธิการ) มหาภ
มหาภิบาล : วิเคราะห์ปรัชญาที่มาเอกสารทางวิชาการช่องสังคม

สังคมศาสตร์ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แสงรุ่งการพิมพ์, ๒๕๒๔) หน้า
๖-๑๙.

- ^๔ ปัจเมือง เทศองอาจเมศี, “หากกรรมร่าด้วยความทุก,” ราชกา
สังคมศาสตร์ ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑, หน้า ๑๐๕.
- ^๕ ศิริ วีรวะวงศ์, อ้างอิง, หน้า ๒๗.
- ^๖ พ.ร.บ. แปลงชาติ ร.ศ. ๑๓๐.
- ^๗ พ.ร.บ. แปลงชาติ ร.ศ. ๑๓๐ มกราคม ๖.
- ^๘ พ.ร.บ. แปลงชาติ ร.ศ. ๑๓๐ มกราคม ๙.
- ^๙ พ.ร.บ. แปลงชาติ ร.ศ. ๑๓๐ มกราคม ๓.
- ^{๑๐} พ.ร.บ. แปลงชาติ ร.ศ. ๑๓๐ มกราคม ๑๑.

ความเป็นธรรมเขิงวรรณติสป

บรรณาธิการ : สุวรรณ สถาอันนันท์

ผู้เขียน : พชร ยุวชิต, ภาณุรา ไชยรัตน์, มนเริสา ราย และชุดima ประภาศุภิสาร
สำนักพิมพ์ : วิภาชา

ปีที่พิมพ์ : ๒๕๕๒, ๒๑๖ หน้า, ๑๘๐ บาท

“ค่าดำเนินงานที่หายจากบุคลิกภาพวิจัยทั้งสิ้น ข่าวทำให้เราเห็นเพริ่มความรู้และยกย่องเชื่อมโยง
งานวรรณกรรม ซึ่งขยายมากผู้อ่าน/ผู้อ่านสู่โลกอิน ชีวิตอื่น ที่เราอาจจะไม่คุ้นเคย แต่
สามารถใช้ในการทำความเป็นอื่นเพื่อประโยชน์ในตัวเอง รวมเครื่องรับการศึกษา/นิยาม
ของคนอื่น รวมทั้งความรู้สึกเจ็บปวด ความสำนึกรัก และความกลัวที่จะรู้สึก
ต่อการ “ฟัง” ประสบการณ์อื่นมาซึ่งจากผู้อื่น กิจกรรมที่น่าสนใจของการหนังสือรวมไป
ทั้งพัฒนาทักษะการฟังให้ผู้อื่น และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอันแสดงถึงความสามารถ...

รัฐ-ชาติภับ (ความรู้) ระเบียบโลกชุดใหม่

หนังสือ
ออกใหม่

ผู้เขียน : ไชยรัตน์ เจริญสินโอลิฟาร์

ผู้จัดพิมพ์ : สำนักพิมพ์วิภาชา

ครั้งที่/ปีที่พิมพ์ : ๒/๒๕๕๔, ๓๒๘ หน้า, ๒๙๐ บาท

“งานวิจัยนี้ขยายขอบคุณภาพที่สำคัญและสร้างความคือ อะไรคือสังคมและสำคัญของโลกบุค
หดังสองความยืน แล้วมันส่งผลกระทบต่อโครงสร้างค่านิยมและการบริหารจัดการภาค
สาธารณะอย่างไร”

- สเบดาย ปรีชาติศลปกุล
  - รองศาสตราจารย์ ประจักษ์คำณวนิติศาสตร์
  - มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

100 ปีแห่งสัญชาติไทย ตอนที่ 2

ພລວດແທ່ງສັນບູດາຕີໄຫຍ

สัญชาติเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับรัฐสมัยใหม่อย่างสำคัญ ในฐานะที่เป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงความผูกพันระหว่างบุคคลกับรัฐ อย่างไร ก็ตาม แม้จะมีหลักการทางกฎหมายในการกำหนดถึงสัญชาติซึ่ง เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป แต่ในขณะเดียวกันก็ได้ยอมรับถึง อำนาจของปresident ของรัฐแต่ละแห่งที่จะสามารถกำหนดขอบเขตของ สัญชาติที่แตกต่างกันไปในรัฐแต่ละแห่ง สัญชาติจึงเป็นสิ่งที่ สัมพันธ์กับความเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มทางชาติอ่อนไหว การกำหนดถึงลักษณะของสัญชาติที่ปรากรุ้งนี้ในกฎหมายจึง จำเป็นไปได้ในแต่ละช่วงเวลาและภายใต้บริบทที่แตกต่างกันของ แต่ละสังคม

สัญชาติไทยก็อยู่ในลักษณะที่ไม่แตกต่างออกไป ทั้งนี้หากพิจารณาเรื่องกฎหมายสัญชาติไทยจะสามารถจัดแบ่งได้เป็น 3 ช่วง เวลาด้วยกัน คือ ช่วงที่หนึ่ง ระยะเวลามีต้นของสัญชาติ ม. พ.ร.บ. แปลงชาติ พ.ศ. 2454 (ร.ศ. 130) และ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2456 ช่วงที่สอง พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2495 และช่วงที่สาม พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508⁷ แก้ไขบทเดียวทั้งหมดให้ใช้เวลา 100 ปี ของการประกาศใช้กฎหมายสัญชาติ ลังความให้ยกเว้นความเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านกฎหมายและการปกครองจากความบกพร่องทางกฎหมายกิจการธุรกิจ ผลกระทบจากภัยธรรมชาติ ไทย และในด้านรูปแบบของรัฐบาลการรัฐบาลจารึกมาตรฐานสมัยใหม่ อันมีความเกี่ยวข้องกับสัญชาติไทยอย่างใกล้ชิด โดยทั้งนี้มีความเปลี่ยนแปลงในด้านที่สำคัญที่สุดพอไปนี้

ก. หลักคิดและที่น่าดึงดูด

หลักการให้สัญชาติโดยการบิดกอกบุคคลism 2 หลักการสืบทอด
คือ การได้สัญชาติตัวยศหลักดินแดน (ius sedit) อันมีความหมาย
ว่าบุคคลจะสามารถได้สัญชาติหากถือกำเนิดครั้นในดินแดนของรัฐ
แห่งหนึ่งแห่งใดอันเป็นการต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบ้าน
เดือนที่ได้ถือกำเนิดครั้น และหลักสืบสายโลหิต (ius sanguinis) จะ
เป็นการได้สัญชาติตามจากสัญชาติที่มีตามการตามมีอยู่ในครอบครัวที่ตนลง
ริบถือกำเนิดครั้น โดยทั่วไปแพทย์รัฐใช้หลักการทั้งสองที่ประยุกต์กัน
ในการให้สัญชาติตามบุคคลหรือบุญญาได้ร่วมชาติของตน แต่ทั้งนี้นั้นก็
มีได้หมายความว่าแต่ละรัฐจะให้สัญชาติตามบุคคลภายใต้ลักษณะทั้ง
2 ประการในรูปแบบเดียวกันหมด บางรัฐอาจให้สัญชาติโดย
การบิดกอกบ้านที่ดินเดือนอย่างเป็นกว้าง แต่บางแห่งอาจมีข้อจำกัด
อยู่มาก หรือไม่การนี้ของ การให้สัญชาติตัวยศหลักสืบสายโลหิต รัฐ
บางรัฐก็อาจให้สัญชาติตามหลักสืบสายโลหิตอย่างสมอภการ
ระหว่างบิดามารดา บางรัฐอาจให้ความสำคัญกับฝ่ายบิดามากกว่า
ฝ่ายมารดา

ในกฎหมายสัญชาติของไทย พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2456 ได้ยอมรับหลักคุณภาพในการให้สัญชาตินับถูกต้องถาวร ด้วยการกำหนดให้บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรอยู่ในประเทศไทย หรือสัญชาติไทยโดยไม่มีเงื่อนไขหรือข้อจำกัดใดๆ ทั้งสิ้น ดังนั้น ในช่วงเวลาที่กฎหมายให้มั่นคง บุคคลใดก็ตามที่เกิดในประเทศไทยจะ

ในการถือสัมภาระโดย ไม่ว่าจะมีเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรมที่แตกต่างกันเพียงใด ก็สามารถเข้ามาร่วมเป็นครอบครัวเดียวกันได้

การให้สัญชาติไทยด้วยหลักคิดนี้เป็นการบังคับใช้ในลักษณะเช่นนี้ สรุปหนึ่งสิบเนื้องมาจากการทำความคิดของรัฐบาลราชบัตราราชชั่วปีเดียวว่า การมีผู้คนที่อยู่ภายนอกได้อ่านภาษาไทยได้ดีก็ต้องยกประวัติมาเป็นตัวรองเมืองชาติ ภาษาไทยอีกห้าพันธารมณ์ที่เหมือนกัน ยิ่งผู้คนมีความหลากหลายก็จะยิ่งแสดงถึงความยิ่งใหญ่ของชาติริเริญนั้นๆ แม้ว่าการประกาศใช้กฎหมายสัญชาติจะเป็นไปตามแนวทางคิดแบบรัฐบาลที่ต้องการสร้างลักษณะรวมของผู้คนที่อยู่ภายนอกได้อ่านภาษาไทยก็ตาม แต่ในที่ส่วนอย่างของการปลูกฝังภาษาที่มาสู่รัฐสมัยใหม่ไม่ได้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแบบลับลับ หากคิดอย่างเดิมความเข้มข้นขึ้น ความคิดแบบอย่างของรัฐบาลที่เจ็บปวดประปากว่าจะขออย่างไรจะสามารถก่อให้เกิดภัยคุกคามได้ใหม่

และในอีกด้านหนึ่งอาจเป็นผลมาจากการพิจารณาที่จะผนวกเอาคนในบังคับห้ามที่ให้เข้ามาอยู่ภายในได้อ่านใจของรัฐสูงสุด เนื่องจากในช่วงกลางคริสต์วรรษที่ 19 อันเป็นระยะเวลาของการเริ่มต้นการทำสนธิสัญญา “ไม่เสมอภาค” ระหว่างสยามกับทั่วโลก ดี การอ้างอิงถึงสิทธิสภาพนอกราชการตามสนธิสัญญาเพื่อบัญเชิญอ่านใจของรัฐสูงสุดเป็นเครื่องยืนโตやりต่อห้ามที่ดำเนินไปมาก ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นชาวญี่ปุ่นและญี่ปุ่น แต่ในช่วงปลายคริสต์วรรษ จำนวนของคนที่ใช้สิทธิสังกัดต่างเพิ่มขึ้นอย่างมาก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวจีน กัมพูชา หรือ ลาว ชาว และรวมถึงชาวสยามในฐานะที่ทำภารกิจ กับนายจ้างทั่วโลก การเพิ่มขึ้นของคนในบังคับที่เป็นชาวเอเชีย (Asian Subject) อย่างรวดเร็วและมีจำนวนมากกว่าบุคคลที่เป็นชาวญี่ปุ่น³ สถานการณ์เช่นนี้กระหับต่ออ่านใจของรัฐที่มีต่อ

บุคคลผู้อยู่ภายใต้อำนาจรัฐ ซึ่งก้าหนนดที่เปิดกว้างในการให้สัญชาติไทยแก่บุคคลต่างด้วยที่มีอย่างเดียวในเรื่องความสามารถทางการค้าและเป็นเมืองในภารโรงในการทำให้อำนาจรัฐมีความสมบูรณ์มากขึ้น

การให้สัญชาติโดยหลักดินแดนอย่างไม่มีเงื่อนไขและเข้า
จำกัดหมายบุคคลที่มีอภิภูมิคุณในสเปรย์ที่เป็นมงคลอย่างเช่นนั้นทั้งหมด
พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2456 และรวมถึงกฎหมายสัญชาติฉบับอื่น
ที่ได้ประกาศใช้ในภายหลัง คือใน พ.ศ. 2495 (โดยทั้งนี้มีข่าวระยะ
เวลาล้านๆ ที่มีการกำหนดเงื่อนไขบางประการที่ให้เพียงการเกิดใน
ประเทศไทยจะไม่เป็นผลให้ได้รับสัญชาติไทยโดยทันที)

แม้ว่าต่อมาจะมีการยกเลิก พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2495 และ
มีการประกาศใช้ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 แต่ในส่วนของการให้
สัญชาติโดยหลักพิมพ์หนังสือไม่มีความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกินชั้น
กุญแจหมายความให้สัญชาติไทยแก่ผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทยตามที่
เคยเป็นมา แม้ในกฎหมายฉบับนี้จะมีการจำกัดการให้สัญชาติโดย
หลักพิมพ์หนังสือคุกคามประนีก คือ บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักร
ไทยโดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวจะไม่ได้สัญชาติไทย ถ้า
ขณะที่เกิด บิดาหรือมารดาเป็นเจ้าหน้าที่ทางการทูต งานอุดหนังสือ
ระหว่างประเทศ หรือเป็นคนที่อยู่ในอุปการะของบุคคลเหล่านี้ รวม
ถึงคนรับไปที่เดินทางจากต่างประเทศด้วย ซึ่งข้อยกเว้นนี้หากการ
ให้สัญชาติในลักษณะดังกล่าวเป็นลักษณะที่รัฐต่างๆ อนุรับกันโดยปก
การทางระหว่าง เนื่องจากถ้าที่ที่เกิดให้ในพิมพ์หนังสือไม่มีความสมั้นใจ
กับรัฐที่เป็นเจ้าของดินแดนอย่างมุกหนัน หากเป็นผลลัพธ์เนื่องจาก
การปฏิบัติหน้าที่ของสัมภินบุคคลทาง

เพรษยะฉะนัน พึงสามารถสรุปได้ว่าเนื้อหาของกฎหมายสัญญาต่างประเทศที่มีการกำหนดไว้อ้างอิงขั้นต้นที่พ.ศ. 2456 เป็นพื้นหลัง จึงควรหักห้ามประกาศใช้ พ.ร.บ. สัญญาติ พ.ศ. 2508 ให้ยอมรับการให้สัญญาติไทยด้วยหลักคิดเห็นเดียวกันโดยย่อจากวันวางเพียงการให้กานาเดชในศึกแผนของประเทศไทยเป็นการเพียงพอแล้วสำหรับการให้สัญญาติไทย

ความเป็นไทยแปลงอย่างสำคัญในการให้สัญชาติโดยทั่วไป
ตามแกนในกฎหมายสัญชาติของไทยได้เกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2515 ตาม
ประวัติที่กล่าวโดยย่อของเพลสนอม กิตติธรรม ได้ออกประกาศทบทวนแก้ไขบังคับ
ฉบับที่ ๓๓๗ (หรือที่เรียกว่า กพร. ๓๓๗)* ให้กำหนดให้บุตรคลดดัง
ต่อไปนี้ไม่ได้สัญชาติไทย หรือตัวได้สัญชาติไทยไปแล้วก็ให้ถอน
สัญชาติ คือ

"บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาเป็นคนไทยต่างด้าว หรือมารดาเป็นคนไทยต่างด้าวแต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย และในรายที่เกิดบิดาหรือมารดาเป็น

(1) ผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมให้พัฒนาศักยภาพในราชอาณาจักร

ไทยเป็นพิเศษเมืองกาญจนบุรี

(2) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว หรือ

(3) ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายภายใต้ที่วัสดุเข้าเมือง

เมื่อมาประชุมคณะกรรมการบูรณาการนี้ผลเป็นการยกเว้นการหลักการให้สัญชาติแก่บุคคลโดยหลักพันธุ์แทนที่ได้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องต้องเปลี่ยนแปลงไป ข้อบากเว้นทางที่ใช้บัญญัติไว้ใน ปว. ๓๓๗ นั้นมีผลกระทบถึงการได้สัญชาติโดยหลักพันธุ์แทนอย่างสำคัญ บุตรของผู้ที่มีสัญชาติไทยหรือผู้ที่ถือการเดินทางในพิเศษของประเทศไทยซึ่งตามกฎหมายเดิมจะสามารถได้รับสัญชาติไทย แต่ ปว. ๓๓๗ จะมีผลให้ไม่สามารถได้รับสัญชาติไทยอีกต่อไป

เช่น หลุ่งไทรที่แต่งงานกับชายต่างด้าวและชายคนนี้ไม่ได้เข้ามาตั้งบ้านอยู่ในประเทศไทย หากชายคนนี้ยังคงทำงานและพำนักอยู่ในประเทศไทยอ่องศาน แต่เดินทางมาหาภรรยาชาวไทยเป็นครั้งคราว ถ้านายภรรยาไม่บุตรแม้ถือกำเนิดศัลป์ในประเทศไทยแต่ก็จะไม่ได้รับสัญชาติไทย หรือหลุ่งไทรที่อยู่กับชายต่างด้าวที่เข้าเมืองมาในลักษณะชั่วคราว เช่น เข้ามาทำงานหรือไม่รับอนุญาตให้อยู่แบบถาวรสักหนึ่งเดือน ก็จะไม่ได้รับสัญชาติไทย หรือบุตรของคนต่างด้าวที่เข้าเมืองมาโดยผิดกฎหมายและถือกำเนิดศัลป์ในประเทศไทยจะไม่ได้รับสัญชาติไทยเช่นกัน

ซึ่งต่อมาบทนี้ยุบยัติตั้งแต่ก่อตัวก็ได้ถูกนำมาร่วมไว้ใน การ
แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 และเพิ่ม
เงื่อนไขไว้ก้าวเดียวการท้าเป็นคนส่างด้าวซึ่งเห็นเมืองมาในลักษณะ
ไม่ถูกธรรม์ หากมีบุตรก็ถือกันเป็นเด็กน้ำในระหว่างนั้นก็จะไม่ได้รับ
สัญชาติไทย ความแตกต่างประการสำคัญก็คือว่าในการนี้ที่บุตรคล
นั้นมีภาระเป็นคนสัญชาติไทย แม้จะทำการแต่งงานกับชาว
ต่างด้าวไปแล้วชายหงส์ด้าวที่นั้นจะอยู่ในประเทศไทยอย่างถาวรหือไม่
ก็ไม่เป็นผลก็ตามทั้งต่อการได้สัญชาติของบุตรคลเด็กๆ (เช่นประเดิม
ในเรื่องเพศหากจะเก็บสัญชาติจะได้พิจารณาโดยย่างละเอียดในประเดิม
ดังไป)

เพราจะนนน การให้สัญชาติด้วยหลักดินแดนภายใต้กฎหมายสัญชาติของไทยซึ่งเริ่มต้นด้วยการให้สัญชาติตามหลักดินแดนอย่างกว้างขวางในระยะเริ่มต้น ด้วยเงื่อนไขเพียงการถือกำเนิดตนในเดือนแรกของรัชกาลไทยก็จะทำให้สามารถได้รับสัญชาติไทยโดยทันที อย่างไรก็ตาม ในระยะต่อไปการให้สัญชาติโดยหลักดินแดนมีข้อจำกัดเพิ่มเข้าอันสืบเนื่องมาจากเหตุผลทางความเชื่ดและทางการเมือง แม้ว่าภายหลังจะได้รับการฝืนกฎหมายข้อจำกัดมากขึ้นโดยมุ่งใช้กับกลุ่มที่ต้องกำเนิดตนจากบ้านเดียวกัน

ก่อนต่างด้าวอย่างแท้จริง การให้สัญชาติไทยด้วยหลักศึกษาจนเงี้ยเป็นสิ่งที่ผู้คนประปีร้อยปีมากันนับตั้งแต่การเริ่มต้นของการใช้กฎหมายสัญชาติไทยมาจนถึงพุทธศักราช 100 ปี ในปัจจุบัน

๔. เพศภาระในสังคมชาติ

แม้อาจครุราภัยบ่ำไว้มีความเกี่ยวพัน แต่ความเป็นชาย
และหญิงก็ส่งผลต่อการใช้สัญชาติในลักษณะเดียวกันนั่น
โดยความเป็นหญิงชี้งำให้มีความแตกต่างกันได้ปรากฏอยู่ใน
สถาบันของการเป็นมารดาและการเป็นคู่สมรสบุคคลต่างด้าว

ในกฎหมายสัญชาติของไทยนับถ้วนแต่จุดเดิมที่นั้นได้ให้ความสำคัญกับภาษาไทยที่เป็นผู้ต่าบทด้วยตัวเองและบุตรที่ต่อไปจะสืบทอดกัน ดังจะเห็นได้ว่าในการให้สัญชาติตามหลักสิบสามโดยที่นั้น หากบุคคลไม่มีบิดาที่ถือสัญชาติไทยแล้วหันมองไปจะสืบทอดให้ต่อไปได้สัญชาติไทยทันทีไม่ว่าจะเป็นเชื้อภรรยาเดียว แห่งใด ดังนี้ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2456 ได้บัญญัติว่า “บุคคลเหล่านี้ได้บัญญัติไว้เป็นคนไทยด้วย (1) บุคคลผู้ได้รับเด็กเพียงคนเดียว แม้เกิดในพระราชอาณาจักรก็ได้ เดิมนอกพระราชอาณาจักรก็ได้” เพราะฉะนั้น บุคคลที่มีบิดาถือสัญชาติไทยย่อมได้สัญชาติไทยโดยประการจากข้อเมื่อได้ฯ ซึ่งบานยันต์ในลักษณะเช่นนี้ก็ได้รับการสืบหอด้วยมาในกฎหมายสัญชาติช่วงที่สองและช่วงที่สาม ซึ่งมีผลใช้บังคับจนกว่าจะถึงในปัจจุบัน แม้อาจมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงต่ออย่างต่อเพื่อให้เกิดความเหมาะสมแก่บุคคลสมัยเดียวกันคงสามารถนำไปใช้ขยายผลดังกล่าวได้

ในอีกด้านหนึ่งของหลักสืบสายโลติศกับกรณีที่หงษ์เป็น
มารดาของบุคคลนั้น ความเป็นหงษ์จะไม่สามารถถ่ายทอด
สัญชาติไปยังลูกเป็นบุตรของคนได้ทันทีหากยังมีเงื่อนไขเช่นประกอบ
เดิมเดิม ใน พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2456 กำหนดว่า “บุคคลผู้ได้
กำเนิดแต่ (จาก) มารดาเป็นคนไทย แต่ต้องบิด้าไม่เป็นภรรยา” และ
ต่อมาใน พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2495 บัญญัติว่า “ผู้เกิดโดยมารดา
เป็นคนไทย แต่ไม่เป็นภรรยาบิด้าที่ชอบตัวอยู่หมาภารหรือบิด้าไม่ใช้สัญชาติ
ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักร”¹⁰ ซึ่งบทบัญญัตินี้ก็จะดู
เห็นได้ว่าให้บุคคลที่เกิดโดยมีหงษ์สัญชาติให้ไทยเป็นมารดาจะยังไม่
ได้สัญชาติทางหลักสืบสายโลติศโดยทันที หากต้องพิจารณาปัจจัย
อื่นประกอบ ไม่ว่าจะต้องเป็นกรณีที่ไม่เป็นภรรยาบิดาของบุคคลนั้น
หรือบิดาเป็นผู้ที่ไม่มีสัญชาติ ดังนั้น หากเปรียบเทียบกับกรณีของ
ทางฝ่ายชายแล้วจะพบว่าฝ่ายชายสามารถสืบทอดสัญชาติทางหลัก
สืบสายโลติศได้ทันทีโดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาถึงปัจจัยอื่น
ประกอบแต่อย่างใด

บทบัญญัติที่จำกัดความสามารถในการลักทรัพย์ของทางฝ่ายหญิง เมื่อจะเสียหอต่อมามain พ.ร.บ. สัญญาติ พ.ศ. 2508¹¹ แต่ต่อมาใน พ.ศ. 2535 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายนี้ไว้ว่าด้วย

ว่าด้วยหลักการสืบสานโดยติดโดยแก้ไขให้ทั้งรายและหน่วยสามารถสืบทอดสัญชาติได้ในลักษณะเดียวกัน คือ “บุคคลต้องต่อไปนี้ ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด (1) ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด”¹²

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ทำให้หากบุตรต่างด้วยมีภาระเพียงฝ่ายเดียวต่อสัญชาติไทยก็จะสามารถได้สัญชาติไทยโดยทันที โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาในปัจจัยอื่นๆ ดังเช่นที่ปรากฏเป็นเงื่อนไขในแบบญูวีดูต้องกฎหมายก่อนหน้า อันเป็นการให้สัญชาติตามหลักสืบสานโดยติดในลักษณะเดียวกับที่ได้กับกรณีของทางฝ่ายชาย

นอกจากในด้านของการสืบทอดสัญชาติตามหลักสืบสานโดยติดแล้ว ในอีกประเด็นหนึ่งที่มีความแตกต่างกันระหว่างชายและหญิงคือการได้สัญชาติอันเนื่องจาก การสมรส ทั้งนี้การเป็นสามีภรรยาตามกฎหมายเป็นเรื่องใหม่ที่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสัญชาติของบุคคล โดยเฉพาะจากการแต่งงานระหว่างบุคคลที่ถือสัญชาติแตกต่างกัน กฎหมายอาจกำหนดให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่นไปต่อสัญชาติของคู่สมรสได้ โดยการให้สัญชาติจาก การสมรสมาจากแนวความคิดเชื่อความเป็นเอกภาพของครอบครัวที่เชื่อว่าบุตรในครอบครัวต้องมีความสัญชาติเดียวกัน

ในกฎหมายสัญชาติของไทยก็ได้ยอมรับให้มีการได้สัญชาติอันสืบเนื่องจาก การสมรส อย่างไรก็ตาม การให้สัญชาติที่เกิดขึ้นนี้จะเป็นการให้สัญชาติเฉพาะบุคคลที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้แต่งงานกับชายไทยเท่านั้น นับตั้งแต่เริ่มมีนาทีบัญญัติในเรื่องดังกล่าวไว้ใน พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2456 ซึ่งบัญญัติว่า “ที่ปฏิจด้วยชาติผู้ใดทำภาระสมรสกับคนไทยตามกฎหมายประเพณี”¹³ แต่เมื่อได้มีการกล่าวถึง การให้สิทธิเช่นกันทั้งคู่ที่ได้ทำภาระสมรสกับหญิงไทยแล้วแต่อย่างไร ต้องใช้ในการให้สัญชาติโดยการสมรสซึ่งเป็นการให้สิทธิกับเฉพาะหญิงทั้งคู่เท่านั้น

การให้สิทธิแก่เฉพาะหญิงทั้งคู่ซึ่งสมรสกับชายสัญชาติไทยได้เป็นบัญญัติที่ค่าดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง โดยอาจมีการเปลี่ยนแปลงถ้อยคำบางประการ ดังการตัดคำว่า “ตามกฎหมายประเพณี” ออก เหลือเพียงคำว่า “การสมรส” เพื่อให้สอดคล้องกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัว ซึ่งได้มีนาทีบัญญัติเชื่อว่ากับความสมบูรณ์ของการสมรสไว้อย่างชัดเจน แต่สำหรับส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทของสัญชาติไทยจึงยังคงไว้เดิม แต่สิทธิในการได้สัญชาติจากการสมรสซึ่งจำต้องเอาระบบที่มาให้สิทธิในการได้สัญชาติไทยจึงจะต้องให้เห็นความเข้าใจในลักษณะ

เดียวกันกับที่เกิดขึ้นในการได้สัญชาติตามหลักสืบสานโดยติด (ก่อนการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเมื่อ พ.ศ. 2535) กล่าวคือเฉพาะฝ่ายชายเท่านั้นที่มีความสำคัญและสามารถเป็นผู้สืบทอดสัญชาติไปยังบุคคลอื่น ซึ่งในกรอบดังกล่าวการสมรสก็ได้วางการให้สัญชาติแก่คู่สมรสของตน ขณะที่ฝ่ายหญิงที่ได้สัญชาติไทยแม้จะสามารถสืบสานโดยติดในลักษณะเดียวกับคู่สมรสซึ่งเป็นชายห่วงคู่ได้

อย่างไรก็ตาม ในการแก้ไข พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2551 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้สัญชาติของผู้มีสัญชาติไทย¹⁴ สามารถแปลงชาติได้ตามกฎหมาย ซึ่งทำให้ชายห่วงคู่สามารถได้สัญชาติไทยตามกฎหมาย ไทยที่ตนเองได้ทำการสมรสได้ หญิงจึงสามารถเป็นผู้ถ่ายทอดสัญชาติในการสมรสได้เดียวกับคนสามี แต่หันนี้ระหว่างกระบวนการในการขอแปลงชาติกับการขอสัญชาติไทยตามคู่สมรสด้วย กារขอแปลงชาติจะมีเงื่อนไขและขั้นตอนที่มากกว่าการขอสัญชาติไทยตามคู่สมรส เมื่อจากในกรอบของสัญชาติไทยตามคู่สมรสเพียงแค่แสดงให้เห็นว่าได้มีการสมรสกับบุคคลท่องตามกฎหมาย แต่หากเป็นการกระบวนการขอแปลงชาติยังมีองค์ประกอบที่สำคัญคือการสมรสกับบุคคลนั้น มีสัญชาติ ประการที่สอง มีความประพฤติ ประการที่สาม มีอาชญากรรมหลักฐาน¹⁵

ความเปลี่ยนแปลงที่ยกเว้นเพศภาระในเรื่องสัญชาติที่ปรากฏในกฎหมายสัญชาติของไทยได้แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของภาระมรดกความเท่าเทียมในประเดิมเรื่องการได้สัญชาติระหว่างชายและหญิงที่เพิ่มมากขึ้นกว่าที่เคยเป็นมา จากเดิมที่ให้ชายเป็นผู้ที่สามารถสืบสานได้ย่างเต็มที่ไม่ว่าจะอยู่ในสถานะของมิตรหรือการเป็นสามี ในขณะที่ส้านรับผิดชอบแล้วการเป็นมารดาหรือการเป็นภรรยาไม่สามารถทำให้เป็นผู้ที่จะสืบทอดสัญชาติได้ในลักษณะเดียวกับทางฝ่ายชาย แต่ในปัจจุบัน ก็ได้มีความเปลี่ยนแปลงเช่นระหัสห้อนให้เห็นถึงการที่ให้หญิงสามารถเป็นผู้ที่สืบทอดสัญชาติได้ในลักษณะเดียวกับทางฝ่ายชายแม้ว่าอาจยังไม่ได้ทำให้เป็นกันทุกประการก็ตาม (อธ.)

เข็มอธรรม

ในช่วงเวลาที่มีการบังคับใช้กฎหมายสัญชาติเดียวกันฉบับที่สามากรกได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเมื่อท่านให้เห็นถึงการที่ให้หญิงสามารถเป็นผู้ที่สืบทอดสัญชาติได้ในลักษณะเดียวกับทางฝ่ายชายแม้ว่าอาจยังไม่ได้ทำให้เป็นกันทุกประการก็ตาม

- การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาในกฎหมายสัญชาติ ดูรายละเอียดในพ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2500 มาตรา 5 ให้ความชัดเจนว่า “ด้วยสัญชาติไทยของบุคคล ธรรมชาติ ซึ่งพัฒนาต่อไป” (คำประกากของป.ร.ว. 337).
 ๒ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2496 มาตรา 3 กำหนดให้บุคคลที่มีคุณสมบัติต่อไปนี้มีสัญชาติไทย “(๓) บุคคลผู้ได้รับเดินทางระหว่างอาณาจักรสยาม”.
 ๓ Tamara Loos, *Subject Siam: Family, Law, and Colonial Modernity in Thailand* (Chiang Mai: Silkworm Books, 2002) pp. 43-44.
 ๔ ตั้งแต่ระหว่าง ๔ ถุนภาพันธ์ ๒๔๙๖ ถึง ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๐ โดยได้รับการยกเว้นเพิ่มเติมในเรื่องสัญชาติไทยโดยหลักเดิมและห้ามรับสัมภาระเมืองการเดินทางกลับประเทศไทยโดยเดินทางกลับตัวเดียว ท้าวต่องเป็น “ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยมารดาเป็นคนไทย” ตามมาตรา ๓ ของ พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติมและมีผลบังคับตั้งแต่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๖ จนถึง ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๐.
 ๕ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๘ “ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยมีคุณและมารดาเป็นคนดังด้วยยอมไม่ได้สัญชาติไทย ถ้าในขณะที่เกิดมีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือมีความประพฤติเสื่อมเสียในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง” อ้างเป็นเงื่อนไขเดียวกับที่ถูกกำหนดไว้ใน ป.ร.ว. 337.
 ๖ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๔๙๕ มาตรา ๗ “บุคคลดังต่อไปนี้ ยอมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด (๑) ผู้เกิดโดยบิดามารดาเป็นคนไทย ไม่ว่าจะเกิดในเครื่องเอกสารอาณาจักร”.
 ๗ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ “บุคคลดังต่อไปนี้ ยอมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด (๑) ผู้เกิดโดยมีคุณผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในเครื่องเอกสารอาณาจักร”.
 ๘ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๔๙๖ มาตรา ๓.
 ๙ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๔๙๕ มาตรา ๗ (๒).
 ๑๐ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ “บุคคลดังต่อไปนี้ ยอมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด (๑) ... (๒) ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยมีมารดาเป็นคนดังด้วยสัญชาติไทย ผู้ไม่มีประวัติบุคคลที่ชอบด้วยกฎหมายหรือบิดาไม่มีสัญชาติ”.
 ๑๑ พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ อันเป็นกฎหมายที่ได้แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ให้สามารถเดินทางส่วนและรวมเดิมในส่วนที่เกี่ยวกับการได้สัญชาติตามหลักสิบสี่โดยเด็ดขาด.
 ๑๒ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๔๙๖ มาตรา ๓ (๔)
 ๑๓ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๙ “บุตรดังนี้เป็นคนดังด้วยและได้รับสัญชาติไทย ถ้าประพฤติจะได้สัญชาติไทย “ให้ยืนคำขอต่อหนังสานเจ้าหน้าที่ตามแบบและรัชการที่กำหนดในกฎกระทรวง”.
 ๑๔ พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๙.
 ๑๕ พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๑๐, ๑๑ ประกอบ พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๙.

เทือกเขาและรากษาความมั่นคงแห่งชาติ สมควรนี้ให้บุคคลดังกล่าวมีหรือได้สัญชาติไทยอีกด้วย” (คำประกากของป.ร.ว. 337).
 ๗ พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต้องไปบ้านปีนังครัว ๗ กว่า แห่ง พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ “ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดามารดาเป็นคนดังด้วยยอมไม่ได้รับสัญชาติไทย ถ้าในขณะที่เกิดมีความประพฤติ หรือมารดาของผู้นั้นเป็น (๑) ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักราชสำนักอยู่ในราชอาณาจักรไทย เมื่อก่อนเดิมและพำนวย (๒) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าออกในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว หรือ (๓) ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง” อ้างเป็นเงื่อนไขเดียวกับที่ถูกกำหนดไว้ใน ป.ร.ว. 337.
 ๘ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๔๙๕ มาตรา ๗ “บุคคลดังต่อไปนี้ ยอมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด (๑) ผู้เกิดโดยบิดามารดาเป็นคนไทย ไม่ว่าจะเกิดในเครื่องเอกสารอาณาจักร”.
 ๙ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ “บุคคลดังต่อไปนี้ ยอมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด (๑) ผู้เกิดโดยมีคุณผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในเครื่องเอกสารอาณาจักร”.
 ๑๐ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๔๙๖ มาตรา ๓.
 ๑๑ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๔๙๕ มาตรา ๗ (๒).
 ๑๒ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ “บุคคลดังต่อไปนี้ ยอมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด (๑) ... (๒) ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยมีมารดาเป็นคนดังด้วยสัญชาติไทย ผู้ไม่มีประวัติบุคคลที่ชอบด้วยกฎหมายหรือบิดาไม่มีสัญชาติ”.
 ๑๓ พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ อันเป็นกฎหมายที่ได้แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ให้สามารถเดินทางส่วนและรวมเดิมในส่วนที่เกี่ยวกับการได้สัญชาติตามหลักสิบสี่โดยเด็ดขาด.
 ๑๔ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๔๙๖ มาตรา ๓ (๔)
 ๑๕ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๙ “บุตรดังนี้เป็นคนดังด้วยและได้รับสัญชาติไทย ถ้าประพฤติจะได้สัญชาติไทย “ให้ยืนคำขอต่อหนังสานเจ้าหน้าที่ตามแบบและรัชการที่กำหนดในกฎกระทรวง”.
 ๑๖ พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๙.
 ๑๗ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๑๐, ๑๑ ประกอบ พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๙.

- สเนาชัย ปรีชาติสกุลปุก
- รองศาสตราจารย์ ประจ้าคณาณีพิศาศรี
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

100 ปีแห่งสัญชาติไทย ตอนที่ 3

ผลวิเทศแห่งสัญชาติไทย (ต่อ)

๓. รูปแบบรัฐ

ความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งสัมพันธ์กับสัญชาติอย่างสำคัญก็คือ รูปแบบของรัฐซึ่งได้เปลี่ยนไปอย่างมากันนั้นตั้งแต่ปรากฏแนวความคิดเรื่องสัญชาติขึ้นในสังคมไทยและในช่วงคราวรัชต์อ่อง

รูปแบบใหม่ของรัฐไทยในระยะแรกที่ตัวของสัญชาติเป็นสัญชาติได้แฝงความคิดและภูมิปัญญาสิทธิราชย์ อันเป็นระบบของการปกครองที่ยกษัตริย์เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดของรัฐและยังไม่มีการแยกอย่างเด็ดขาดระหว่างกรรมการกษัตริย์กับอำนาจปกครอง กษัตริย์ในทางทฤษฎีจึงเป็นหัวหน้าเจ้าแห่งบ้านและเจ้าชีวิตของอาณาที่ประมวลมนตรีที่อยู่ภายใต้อำนาจปกครอง บุคคลที่อยู่ภายใต้อำนาจรัฐซึ่งต้องแสดงออกถึงการความสามารถที่ต้องการจะได้รับการยอมรับ ด้วยการให้สัญชาติซึ่งถูกพัฒนาขึ้นภายใต้อุดมการณ์ของรัฐสมัยใหม่เมื่อตกรัชต์มาอยู่ภายใต้รัฐสมบูรณ์ปัญญาสิทธิราชย์ของไทยก็ถูกทำให้ต้องควบคุมไม่เป็นการสะดวก ความจงรักภักดีต่องษัตริย์ ตั้งจะตั้งให้จาก พ.ร.บ. แบ่งชาติ พ.ศ. 2454 ที่บัญญัติขึ้นภายในท่วงเวลาตั้งก่อนนี้ได้กำหนดขั้นตอนในการแบ่งชาติว่าภายในบ้านชาติให้รับพระราชทานพระบรมราชโองกุฎและให้ถือ “ปฏิญาณตนว่าจะมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อประเทศไทย”² ในเมืองนั้นจะต้องให้เห็นถึงการแสดงความจงรักภักดีต่องษัตริย์ให้รัฐสมบูรณ์ปัญญาสิทธิราชย์ต้องเข้าใจ

เมื่อรัฐสมบูรณ์ปัญญาสิทธิราชย์ได้สถาปนาตั้งในเวลาต่อมา รัฐชาติสมัยใหม่ของไทยได้ถือกำเนิดขึ้นโดยสถาบันกษัตริย์ได้ถูกยกเป็นส่วนหนึ่งของช่องของระบบการเมืองอย่างใหม่ ไม่ใช่สถาบันสูงสุดตั้งแต่ที่เคยเป็นมาของระบบการเมืองในแบบเดิม การปกครองสัญชาติภายใต้รัฐชาติที่อยู่ภายใต้รัฐเป็นของประชาชาติไม่จำเป็นต้องมีหัวหน้าของการแสดงความจงรักภักดีต่องษัตริย์ทั้งที่เป็นศักดิ์สิทธิ์ หัวหน้าใน พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2455 ได้ปัจจุบันถือเป็นกระบวนการทางของการแบ่งสัญชาติ โดยอ่านมาจัดในการอนุญาตเป็นคุณพันธุ์ของรัฐมนตรี เมื่อรัฐมนตรีอนุญาตให้ได้ความทราบในบังคับคุมกฎหมายของพระราชบานพระบรมราชโองกุฎแล้วให้ถือ “ปฏิญาณตนว่าจะมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อประเทศไทย”² ในเมืองนั้นจะต้องให้เห็นถึงการแสดงความจงรักภักดีต่องษัตริย์ให้รัฐสมบูรณ์ปัญญาสิทธิราชย์ต้องเข้าใจ

นอกจากการนำเสนอเรื่องที่นักการประการใช้กฎหมายสัญชาติ ความตระหนักรู้ที่มีต่อสัญชาติจะมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับความพยากรณ์ในการจำแนกระหว่างบุคคลภายในให้บังคับสูงสุดกับบุคคลที่อยู่ในบังคับต่ำกว่า ภาระของบุคคลเหล่านี้ให้มีสถานะอันต่ำลงมีผลอย่างสำคัญต่อความเข้าใจเรื่องอ่านเขียนอ่านเขียนโดยของรัฐ เมื่อจากหากเป็นคนในบังคับต่ำกว่าภาระต้องกิจกรรมพิพากษาขึ้นก็ไม่จำเป็นต้องรู้อ่านเขียนไทย หากไม่ป้องคุ้มอย่างพิเศษ

กงสุลหรือศาสตราจักรประเทศไทย ประเดิมถังกล่าวว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้เกิดขึ้นฝ่ายต่างประเทศนักว่าด้วยไม่มีอำนาจของรัฐบาลไทยที่สมบูรณ์ หากต้องการได้รับการยอมรับในฐานะของประเทศไทย เอกอธิการจะเป็นต้องมีอำนาจหนาแน่นอยู่คดีทุกคดีในเดินดินของรัฐ อันหมายความว่าการยกเว้นกฎหมายและการลงโทษของคนไปบังคับถูกกฎหมาย ไม่เก็บภาษีหน้าที่ทั้งกล่าวจึงถูกตัดให้เป็นการก่อจรอหันเมืองน้ำ ที่ทำให้เกิดขึ้นที่ด้านระหว่างประเทศไทยเพื่อวางแผนเมืองระหว่างภาระของรัฐไทยกับรัฐอื่นๆ ที่มีเงินบุคลิกภายนอกให้อ่านเจ้า กระทรวงการต่างประเทศจึงเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการบังคับถูกกฎหมายในปีองค์คันถือการท่าหน้าที่ดังที่ปรากฏใน พ.ร.บ. แปลงชาติ พ.ศ. 2454 และ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2456 ซึ่งให้สถาบันตัวการต่างประเทศเป็นผู้มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย

แต่ท่องไปในภายหลัง หน้าที่ในการบริหารจัดการเรื่องสัญชาติให้มี秩序ปูทางให้ก้าวสูงและของกระทรวงมหาดไทยดังในพ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2495 ได้กำหนดให้บังคับใช้กับกระทรวงมหาดไทย ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนผ่านของรัฐในกระบวนการบริหารจัดการซึ่งจากเดิมให้ความสำคัญต่อการจำแนกบุคคลในทางระหว่างรัฐทั้นมาถูประดิษฐ์เรื่องความมั่นคงภายในของรัฐมากขึ้นต่อการที่จะให้สัญชาติแก่บุคคลโดยหรือไม่

การให้ความสำคัญในมิติต้านความมั่นคงของรัฐสามารถเห็นได้จากการฉีดเชื้อต่อการจะถอนสัญชาติของบุคคล ตาม พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2495 ได้ตั้งคณะกรรมการในการพิจารณาถอนสัญชาติซึ่งประกอบด้วยปลัดกระทรวงมหาดไทย อธิบดีกรมอัยการ อธิบดีกรมติดตามตัวตรวจ อธิบดีกรมมหาดไทย และผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ จะเห็นว่าองค์ประกอบของคณะกรรมการนี้ตัดความมั่นคงภายในเป็นหลัก โดยตัวแทนกระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้ดำเนินการที่จะดำเนินการที่ทำให้เกิดขึ้นที่พิจารณาเรื่องถอนสัญชาติถึงคงของประเทศไทยในด้วยตนเองซึ่งเป็นภาระของรัฐบาลที่ต้องรับผิดชอบ จึงยอมระทอนดึงความสำคัญของมิติต้านความมั่นคงภายในของรัฐในสัญชาติที่เพิ่มมากขึ้นกว่าที่เกิดขึ้นในยุคเดิมที่ของกฎหมายสัญชาติไทย

ความหมายของสัญชาติไทย

นับตั้งแต่การถือกำเนิดขึ้นของสัญชาติไทยจนถึงปัจจุบัน จึงยอมระทอนดึงความสำคัญของมิติต้านความมั่นคงภายในของรัฐในสัญชาติที่เพิ่มมากขึ้นกว่าที่เกิดขึ้นในยุคเดิมที่ของกฎหมายสัญชาติไทย ผ่านมาเป็นระยะเวลา 100 ปี จากนัดกรรมของรัฐสมัยใหม่ซึ่งยังอาจไม่มีความหมายและส่วนลดอย่างใดสำหรับการติดต่อของผู้คนในระบบเริ่มแรก แต่ในภายหลังสัญชาติไทยได้ถูกขยายเป็นสิ่งที่มีความสำคัญไม่แพ้เด็ดขาดเป็นเครื่องของรัฐในการจำแนกและจัดแบ่งผู้คนที่อยู่ใต้อำนาจปกครองท่านนั้น หากยังมีความสำคัญต่อผู้คน

ในการดำรงสถานะเป็นพลเมืองของรัฐอันจะนำมาซึ่งสิทธิ์ต่างๆ อันมีความแตกต่างอย่างสำคัญกับบุคคลที่ถูกจำแนกให้เป็นคนต่างด้าว ความพยายามในการเข้าถึงสิทธิ์ในการมีสัญชาติไทยจึงกล้ายเป็นประเดิมที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมนุษย์จากผู้คนหลากหลายกลุ่ม และในขณะเดียวกันความเป็นมนุษย์ในระดับที่กว้างขวางก็ได้ส่งผลการตอบเหล่ามาซึ่งค่าธรรมดือการต่างดูของสัญชาติให้กว้างขวางต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ซึ่งจะได้ทำให้การพิจารณาในประดิษฐ์นี้โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเดิมสำคัญ

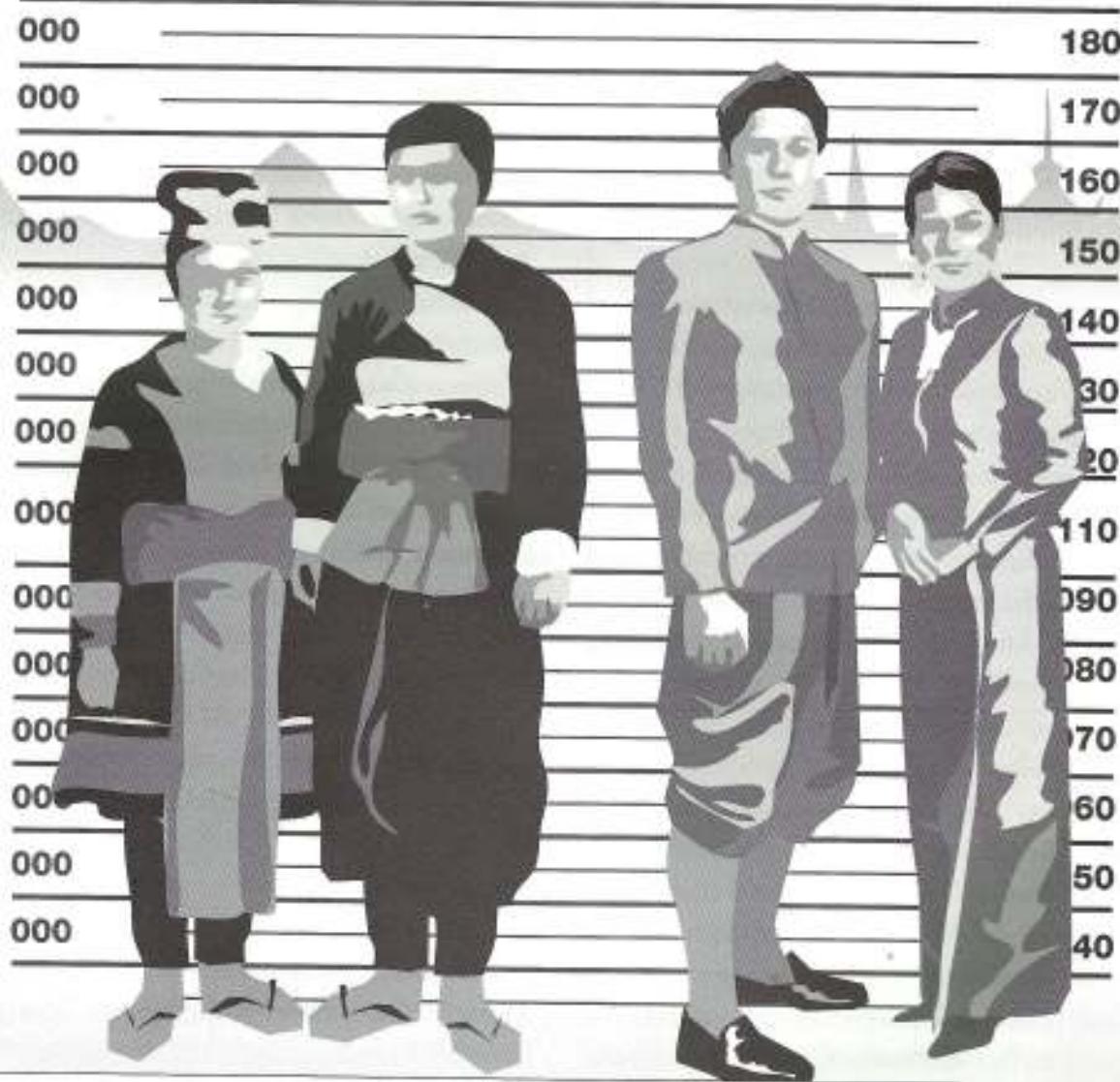
ก. สังคมค้าจากอดีต : คนไทยสัญชาติ

การเกิดขึ้นของสัญชาติไทยได้นำมาซึ่งคนสัญชาติไทยและในขณะเดียวกันที่ได้ทำให้เกิดคนไร้สัญชาติเกิดขึ้น สำหรับคนไร้สัญชาติในที่นี้มีความหมายถึงบุคคลบางกลุ่มโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ก่อตุลาภคดีของบุคคลทางอาชญากรรมรัฐซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มชาวต่างด้าวที่มีภาระทางเศรษฐกิจสูง ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติไทย แต่เนื่องจากอัตราภัยคุกคามสูงและมีความสามารถทางเศรษฐกิจสูง จึงเป็นผลลัพธ์ของการรัฐไทยที่พยายามในระยะนี้เพื่อให้เกิดคนไร้สัญชาติกลุ่มใหญ่เกิดขึ้นในระยะเวลาต่อมา

เนื่องจากการประยุกต์ใช้กฎหมายสัญชาติไทยใน พ.ศ. 2454 และ 2456 จึงเป็นความพยายามของรัฐไทยในการกำหนดคุณสมบัติของประชาชนที่อยู่ภายใต้อำนาจ แม้ในระยะเริ่มต้น กฎหมายสัญชาติไทยจะมีตัวบังคับให้บุคคลทุกคนที่มีอิสระนิติขึ้นในราชอาณาจักรโดยไม่มีข้อจำกัด แต่ข้อจำกัดในทางปฏิบัติจริงประการหนึ่งก็คืออำนาจของรัฐไทยที่ยังไม่ได้เผยแพร่องค์ยังส่วนมากในทุกพื้นที่ ยังพื้นที่ที่ไกลจากศูนย์กลางของรัฐ ภัยคุกคามของรัฐก็ยังคงมีอยู่ จึงเป็นภาระของผู้คนที่ต้องดำเนินการและรับภัยคุกคามได้อย่างต่อเนื่อง

แม้รัฐไทยสมัยใหม่จะประกาศรัฐธรรมนูญให้เกิดมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 แต่อำนาจสูงสุดของรัฐนั้นอยู่ที่อ่านเจ้าบังคับอังกฤษ ข้อจำกัด อันเนื่องจากเป็นระบอบการต่อตัวของรัฐสมัยใหม่ กลไกในการใช้อำนาจเพื่อถูกสร้างขึ้นและยังต้องอาศัยระบบทราบในการสร้างความเข้มแข็ง ทั้งระบบราชการ การคุ้มครอง ระบบการศึกษา ความไม่สงบการของรัฐในการแสดงถึงอำนาจ พื้นที่ที่ทำให้เกิดภัยคุกคาม เป็นผลให้ผู้คนยังไม่ทราบถึงความมีตัวตนและความสำคัญของรัฐ

ด้วยข้อจำกัดดังกล่าวทำให้การเข้าถึงกลุ่มคนที่อยู่ในพื้นที่ชายของรัฐระหว่างรัฐบังคับไม่สามารถเข้าไปได้ การจำแนกตัวบุคคล ด้วยการใช้เอกสารระบุตนเข็นที่ใช้บุคคลที่อยู่ใกล้คุณย่อนามรัฐ จึงยังไม่เกิดขึ้น การเริ่มต้นการสำรวจอุปกรณ์ของรัฐไทยเกิด

ภาพโดย Headdeak studio

ที่นี่อีซูวันพาร์ค 2510 เมื่อมีการสำรวจชาวเช้าจำนวน 16 จังหวัด ครอบคลุมทั่วทุกภาคใน ภาคกลางและภาคใต้ตอนบน^๔ แต่การสำรวจในครั้งนี้ยังมีความหลากหลายเนื่องจากเป็นการสำรวจ ลงทะเบียนแบบพิมพ์และมีได้มีการถ่ายรูปไว้ ซึ่งอาจทำให้เกิดการสับเปลี่ยนหรือความคลาดเคลื่อนได้เมื่อระยะเวลาผ่านไปนาน

การให้ความสำคัญของการสำรวจชาวเช้าให้ปรากฏขึ้นอย่างต่อเนื่องภายหลังการถ่ายรูปไทยกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยยุติลง แต่ทั้งนี้นักพยาธิวิทยาหลังจากพาร์ค 2530 เป็นต้นมาที่ได้มีการจัดทำบัตรที่มีการถ่ายรูปซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลได้อย่างชัดเจน แต่เอกสารเหล่านี้ไม่สามารถกล่าวมาเป็นหลักฐานเพื่อใช้ยืนยันถึงการมีสิทธิในสัญชาติไทยโดยทันทีอย่างไรก็ตาม การสำรวจต้องถ้ามีการเป็นเงินเดือนที่สำคัญ

พอไปในภายภาคหน้าหากต้องการที่จะได้รับสัญชาติไทย เนื่องจากพยานหลักฐานในการพิสูจน์ตนประภาก่อนๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ใช้ยืนยันตัวหัวหน้าการถืออาชีพหรือการต่อargent ซึ่งต้องมีทักษะไม่ใช่เป็นหลักฐานลายลักษณ์อักษรโดยปราบชัดเจนและมีถูกต้องโดยไม่ใช้ถือ เอกสารของรัฐจะได้รับความสำคัญเป็นสำคัญตั้งแต่ใน การใช้บินยังถึงแหล่งกำเนิดหรือการต่างด้วยของผู้คน

ความสำคัญของสัญชาติไทยที่ปรากฏขึ้นสำหรับผู้คนเหล่านี้คือ ประการแรก การจดทะเบียนจากการสำรวจ อันเนื่องมาจากการระบุตัวของผู้สำรวจไม่มีความเข้าใจที่มากเพียงพอสำหรับประชาชนน่าจะจะนำไปสู่การได้รับสิทธิเช่นโศกเกตชั่นและรวมทั้ง ประสิทธิภาพในการสำรวจที่ยังมีอยู่จำนวนมาก ซึ่งอาจทำให้การสำรวจไม่สามารถครอบคลุมและทั่วถึงกลุ่มชาวเช้าจำนวนมากในพื้นที่ท่องเที่ยว

ใกล้ ประการที่สอง ความชัดแจ้งของเอกสารที่ผู้ถูกฟ้องไว้ได้รับ การนิ่งผู้คนจำนวนไม่น้อยซึ่งได้รับการสำรวจและทราบข้อหาที่ประวัติ ของรัฐบาลครั้งและอาจมีอาชญากรรมที่กระทำการต่อสิ่งที่เป็นของตนของตน ได้เคยรับบัตรที่แสดงถึงสถานะของบุคคลตามก่อนจากการสำรวจ แต่ภายหลังมีการสำรวจเพิ่มเติมก็ได้รับบัตรที่แสดงว่าเป็นผู้พำนัช เด็กมาใหม่ ทำให้เป็นเหตุผลในการปฏิเสธไม่ให้สัญชาติไทยจาก หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง¹⁰

นอกจากนี้ยังมีการนิ่งบุคคลอีกกลุ่มซึ่งเรียกตนของว่า “ไทย พัฒนา” อันเป็นผลลัพธ์เนื่องมาจาก การเปลี่ยนแปลงสถานะเชิงของ รัฐไทยที่เกิดขึ้นในอดีต นับตั้งแต่การก่อตัวของรัฐไทยสมัยใหม่ซึ่ง เริ่มมีการใช้เงินปูทางแทนราชวงศ์ที่อยู่ในรัฐ แต่ก็มีความต่อต้านจาก ประชาชน บีบบังคับให้หันแมตานหัวหายแต่หันเป็นหืออยู่ตัวเอง “คนไทย” และต้องหากฎหมายให้สำนักงานของต่างประเทศ เช่น ใน พ.ศ. 2411 มหิตร ทวายและด่านวงศ์ ได้ถูกดำเนินคดีให้อัยการให้สำนักงานของ ลังกาอุช แล้วว่าในเดิมด้วยทั้งนี้มีผู้คนซึ่งหัวใจหันมุ่นไปทาง ไทย และในภายหลังได้อพยพหนีการปกครองของรัฐบาลมาเข้ามา อาศัยในเดินดินแดนของ “ไทย” หรือการพยายามมาเข้ามาของรัฐไทย ครอบครุฑ์ที่อยู่ในเดินดินแดนเหล่านั้นสามารถมีสัญชาติไทยได้ แต่ใน ภายหลังรัฐไทยต้อง “เสียดินแดน” ตั้งแต่ไปและบุคคลจำนวน มากที่เดินทางหรือได้อพยพกลับคืนมาสู่รัฐไทยแต่ก็จะประสบกับ ปัญหาในการเข้าถึงสัญชาติไทย ไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใดที่ทำให้คนต่างด้าวหันอกสารหรือใน ด้านที่คนเดินทางเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งพิจารณาจากสุ่มคนตั้งกล่าวว่าไม่มี สิทธิในการขอสัญชาติไทย

ที่กล่าวมาเป็นการณ์ความอยุ่งยากที่ทำให้เกิดสถานการณ์ รัฐ ลังกาอุชของบุคคลเข้า ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเกิดขึ้นของกฎหมาย สัญชาติรวมถึงความเปลี่ยนแปลงของรัฐไทยบันทึกต่อติด และ แม้กระทั่งปัจจุบันก็ยังมีผู้คนเป็นจำนวนมากที่ยังต้องเผชิญกับ สถานะปัญหาดังกล่าวอยู่

๔. ความยุ่งยากของปัจจุบัน : ผู้อพยพแบบบรรษัตราย

การเคลื่อนย้ายของผู้คนในโลกอันตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 20 เป็นต้นที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะอย่างยิ่งในลักษณะที่ เป็นปกติ ก่อนหน้าได้ใหญ่และมักจะเป็นการเดินทางจากแผนดินเดียว ไปยังที่นั่นและอีกที่อย่างต่อติดกันเป็นการเดินทางในแบบที่ ไม่ทราบลับลับไปประเทศต่างๆ ซึ่งอาจเกิดขึ้นโดยผู้คนจากประเทศไทยที่มี สถานะทางเศรษฐกิจที่ต่ำกว่าเจ้าในและหัวใจความเจริญก้าวหน้าหรือ ความมั่นคงของชีวิตรูปแบบประเทศไทย หรือในอีกส่วนหนึ่งก็จะเป็น การหลบหนีจากการล่ามภายในประเทศของตนที่มีความรุนแรง

และอาจทำให้ต้องหลบภัยในภาวะที่เสื่อมภัยอย่างร้ายแรง¹¹

ด้วยลักษณะเชิงลักษณะเป็นการเดินเมืองในลักษณะที่มิถูกกฎหมาย จึงทำให้บุคคลเหล่านี้อยู่ในสถานะของผู้คนหนีเข้าเมืองแบบคิด กฎหมายซึ่งอาจทำให้ถูกจับกักติดกันในทันที อย่างมาก ไม่ได้ ในการทำงาน การพักอาศัย การศึกษา การเดินทาง การเข้าถึง บริการสาธารณสุข เป็นต้น และที่สำคัญในแง่ของสัญชาติที่ต้อง ว่า การเข้าเมืองด้วยลักษณะที่กล่าวมาจะทำให้โอกาสหรือความ เป็นไปได้ในการได้รับสัญชาติไม่ว่าภายใต้หลักดินแดนหรือหลัก ศิริสัญชาติที่มีอยู่มาก อันเนื่องจากคนกลุ่มนี้ไม่ได้มีการทำเมือง ขึ้นในเดินดินและรวมทั้งไม่ได้สืบทอดมาจากบุคคลที่มีสัญชาติของรัฐ ผู้อพยพแบบนี้ในทางกลับนี้ได้กล่าวเป็น “คน ต่างด้าว” (alien) ของหลายสังคม เมื่อมีการสืบทอดสัญชาติเพื่อป้องปัย ยังรุนแรงลงต่อไปหากไม่มีการยอมรับให้มีกระบวนการในการ ผนวกເຫດคนกลุ่มนี้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสังคม สังคมนี้มีภาระ หรือภัยปัญหาที่เกี่ยวข้องและความตึงเครียดในระดับสูง

แนวทางหนึ่งที่ทบทวนประเพณีในยุโรปได้นำมาเป็นแนวทาง เพื่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าวคือด้วยการยอมรับหลักการพำนักอาศัย (ius domicilium)¹² ซึ่งหมายถึงการยอมรับสถานะของบุคคลอันเนื่อง มาจากการพำนักอาศัยอยู่ในเดินดินของรัฐและมาเป็นระยะเวลาที่ นานพอสมควรและเงื่อนไขที่แสดงให้เห็นถึงการยอมรับกลุมนี้เข้า เป็นส่วนหนึ่งของสังคมกัน เช่น การใช้ระยะเวลาในสถาบันการ ศึกษาช่วงเวลาหนึ่งที่ยาวนานพอสมควร เป็นต้น ซึ่งจะนำไปสู่การ ให้สิทธิ์เป็นพลเมือง (quasi-citizen) แก่บุคคลนั้น โดยจะทำให้ สามารถเข้าถึงสิทธิ์ในฐานะพลเมืองแห่งรัฐ แต่ทั้งนี้จะไม่ได้อุดยุ่น ลักษณะที่เหมือนกับคนเดือดสัญชาตินั้นทุกต้น ลิขิตบางด้านโดย เดพะริชิทางการเมืองอาจถูกจับกักเอาไว้ ขณะที่สามารถเข้าถึง และได้รับสิทธิ์ด้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิ์ในการอัยการ ลิขิตใน การทำงาน ลิขิตในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข ลิขิตในการเดินทางภายในรัฐ เป็นต้น

สำหรับในประเทศไทย สำหรับของการอพยพนั้นมีมา จำกัดความและปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นผลให้เกิดผู้อพยพที่แตก ต่างกันออกไปโดยมักเป็นในลักษณะของการอพยพแบบระยะทาง ก็เกิดขึ้น อัปปะก្រឹកให้เห็นในกรุงมหอรัตนคราชต่อตัวเจ้าหน้าที่ซึ่ง ท้ามาเป็นผู้ใช้แรงงานในกิจการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงาน จากประเทศไทย ลาวและกัมพูชา ลักษณะของกิจการอพยพของ ผู้คนกลุ่มนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลจากความชัดแจ้งภายใต้กฎหมายของ ตนซึ่งจ่าเป็นต้องเสียงทางานและความมั่นคงในชีวิต แรงงาน ต่างด้าวกลุ่มนี้จึงมีภาระเข้ามาใช้ชีวิตอยู่ในสังคมไทยเป็นระยะ เวลาหนาน รวมถึงอาจทำให้เกิดบุคคลต่างด้าวในช่วงเวลาที่อยู่ในสถานะ

ของผู้อพยพระหว่างประเทศ ใน พ.ศ. 2553 มีรายงานข้อความดังต่อไปนี้ในประเทศไทยอย่างถูกต้องตามมาตรา ๙ แผนกน า ที่มีการประมานการว่ามีแรงงานต่างด้าวที่ทำงานอย่างผิดกฎหมายโดยไม่มีการจดทะเบียนมากกว่า ๑ ล้านคน¹²

ผู้อพยพในฐานะแรงงานต่างด้าวแบบระยะยาวต้องประสมบันญากับการเข้าถึงสิทธิ์ในด้านต่างๆ โดยต้องเผชิญกับความยุ่งยากเป็นอย่างมาก ทั้งนี้รัฐบาลไทยได้วางนโยบายในการจัดการกับแรงงานต่างด้าวเมื่อประมาน ๒ ทศวรรษที่ผ่านมาตัวอย่างการดำเนินการจดทะเบียนแรงงานจากประเทศฟินแลนด์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ก่อนจะขยายให้ครอบคลุมไปถึงแรงงานต่างด้าวจากทั้ง ๓ ประเทศในภูมิภาค ทางพิจารณาในภาพรวมจะพบว่า นโยบายต่อแรงงานต่างด้าวจากประเทศไทยเพื่อบังคับใช้กฎหมายที่เดิม ด้วยการจัดระบบการจดทะเบียนและการป้องกันสถานะสิทธิ์ในด้านพื้นที่ ให้ออกชื่อ

อย่างไรก็ตาม สำหรับนโยบายล่าสุดกลุ่มผู้อพยพระหว่างประเทศมีอนามัยรัฐไทยเองก็ไม่อ่าใจปฏิเสธความจำเป็นของการมีแรงงานต่างด้าว เมื่อจากรายที่แรงงานกลุ่มนี้ทำลายเมืองที่สักปักเพื่อยังด้วยราย หลักและได้คำแวงต่อ¹³ อันเป็นลักษณะงานที่ทำแรงงานได้ยากและมีความสำคัญต่อธุรกิจหลายประเภท นับเป็นขอรับรัฐชี้แจงนี้ไปในการควบคุม จัดระเบียบกลุ่มแรงงานผู้อพยพแบบระยะยาวเป็นต้นหลัก และรวมถึงอาจมีการตรวจสอบที่ดินที่สิทธิ์ของต่างด้าวผู้อพยพ เช่น ศึกษาดูงานด้านกฎหมาย สิทธิทางด้านการศึกษา เป็นต้น แต่ไม่ยกย่องกฎหมายโดยเฉพาะนโยบายการจดทะเบียนแรงงานซึ่งไม่มีความคงเดิมลงมา¹⁴

หากพิจารณาในการเมืองผู้อพยพแบบระยะยาวจะเห็นได้ว่าสัญชาติเป็นเครื่องมือที่ถูกใช้ในการดำเนินการบุคคลที่มาจากการต่างด้วยให้อยู่ในอิทธิพลซึ่งมีความแตกต่างไปจากบุคคลสัญชาติของรัฐ รัฐไทยยังไม่มีแนวความคิดในการขยายสัญชาติให้แก่บุคคลที่พำนักอาศัยอยู่ในดินแดนของประเทศไทยแม้เป็นระยะเวลานาน และการที่บุคคลนี้จะมีความผูกพันมากก็ไม่ย่างมากกับสังคมไทย ทั้งหมดแต่ก็ยังคงอยู่ในสถานะของบุคคลสัญชาติไม่มีสัญชาติไทย การณ์ผู้อพยพแบบระยะยาวจึงยังคงเป็นปัญหาสำคัญประจำหนึ่งที่ภาครัฐแนวทางในการจัดการอย่างเหมาะสม

๔. ความท้าทายจากอนาคต : รัฐชาติภายในและภายนอก

ในศตวรรษที่ ๑๙ และในตอนต้นของศตวรรษที่ ๒๐ การแสดงอัตลักษณ์ของบุคคลจะเน้นไปที่ความสัมพันธ์กับรัฐชาติเป็นสำคัญ¹⁵ แม้กระทั่งในปัจจุบันแนวความคิดนี้ยังคงมีอิทธิพลอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ในทิวังเวลาปัจจุบันได้เกิดความเปลี่ยนแปลงและนำพาสู่ความสัมพันธ์ของบุคคลกับสถาบันส่วนตัวที่กว้างขวาง

บุคคลคนหนึ่งอาจเป็นได้ทั้งชาวต่างด้าว ภาคลีก สมาชิกขององค์กร การกุศล หรืออื่นๆ ในทุกวันนี้ผู้คนจำนวนมากที่รู้สึกว่าตนของมีความใกล้ชิดกับสถาบันอื่นที่ไม่ใช่เพียงรัฐที่ตนมองลังกัดเพียงอย่างเดียว¹⁶

ความสัมพันธ์ของบุคคลกับสถาบันที่ไม่ใช่รัฐอาจเป็นทั้งสถาบันในระบบที่ต้องก่อรัฐหรือในระบบที่สูงกว่ารัฐดังเช่นราช Catalan ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่อาศัยในประเทศสเปนแต่เมืองส่วนใหญ่พึ่งกับวัฒนธรรมและภาษาของตนและอย่างเห็นได้ชัดมากกว่าประเทศสเปน หรือในกรณีการเกิดขึ้นของสหภาพยุโรป (European Union) อันมีผลให้คนจำนวนมากตระหนักถึงอัตลักษณ์ของตนในฐานะเป็นพลเมืองของยุโรปควบคู่ไปกับการเป็นคนไทยของรัฐนั้น และความเปลี่ยนแปลงได้ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในสถานะของบุคคลที่ต่างไปจากเดิม บุคคลที่ดีอัตลักษณ์ของรัฐในยุโรปไม่เพียงสังกัดอยู่กับรัฐเพียงอย่างเดียวหากได้สิทธิ์ในฐานะของพลเมืองยุโรปติดตามมาด้วย จึงมีผลทำให้อัตลักษณ์ของบุคคลไม่ได้จำกัดอยู่ภายใต้สถาบันของรัฐเพียงอย่างเดียว

การรวมตัวของรัฐเพื่อการค้าสัมบูรณ์การในระดับภูมิภาค เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างกันในด้านต่างๆ มีผลที่ขยายเชื่อมโยงการยอมรับการเคลื่อนย้ายของประชากรที่เปิดกว้างมากขึ้น ภายใต้สหภาพสหประชาติที่เป็นมาตรฐานขององค์กร ประเทศไทยก็อยู่ภายใต้เงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลงในทิศทางดังกล่าว การรวมตัวของกลุ่มประเทศในอาเซียน (ASEAN) ที่จะดำเนินการอย่างล้มเหลวใน พ.ศ. ๒๐๑๕ ส่วนหนึ่งจะเป็นปัจจัยที่เรื่องให้เกิดการเคลื่อนย้ายประชากรขึ้นและคาดว่าจะเดิม รวมถึงการยอมรับสิทธิและสถานะของบุคคลที่มาจากการต่างด้วยประเทศ同胞เชื่อมมากขึ้น ย่อมทำให้การดำเนินกิจกรรมของคนในรัฐในแบบจริงจังเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยน อาจจึงเป็นต้องมีการเปิดช่องทางให้กับการให้สถานะความเป็นพลเมืองในรูปแบบอื่นที่ไม่ได้ยึดติดอยู่กับสัญชาติของบุคคลเป็นหลัก เช่น การยอมรับความเป็นพลเมืองแบบชั่วคราว (Temporary Citizenship) หรือความเป็นพลเมืองเชิงชั้น (Multiple Citizenship)¹⁷ เป็นต้น ความเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ทำให้เกิดความตระหนักรู้ความซับซ้อนและไม่แนบทุกเชิงของการติดต่อสัญชาติแบบเดิมที่จะเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนอย่างไม่อ่าใจหลักเช่น

จากสัญชาติของรัฐสู่สัญชาติของผู้ดูแล

สัญชาติอาจถูกรวบรวมว่าเป็นสิ่งที่คุ้มค่ายและเป็นเรื่องปกติที่ทำให้คนในสังคมไทยปัจจุบัน คุณเจ้าหน้าที่ที่มีสัญชาติไทยอาจไม่ต้องตระหนักรึไม่ต้องมีความสัมพันธ์กับสัญชาติ ซึ่งอาจทำให้ไม่เข้าใจถึงกระบวนการให้สัญชาติของคนจำนวนไม่น้อยด้วยการมี

ความเห็นว่าเป็นเพรษบุคคลเหล่านี้ไม่ใช่คนไทย รวมถึงอาจเข้าไปป่วยนิสัยที่ต่างอยู่จากอย่างบ้านแพ้ร้อมกับประวัติศาสตร์ของสังคมไทย แต่หากให้ทั่วโลกเข้าใจแล้วก็จะพบว่าสัญชาติไทยเพื่อปกป้องดินแดนแม้พร้อมกับการที่ก่อให้เกิดภัยต่อสังคมไทย หรือการให้สัญชาติก็อาจเป็นพาราเบิลส์ยังต้องเช่นการอยู่ในต่างประเทศ

โดยทั่วไปสัญชาติจะเป็นเครื่องมือของรัฐในการบังคับความแตกต่างระหว่างบุคคลภายในได้ถูกจัดตั้งกัน บุคคลที่ไม่ได้ถือสัญชาติแห่งรัฐที่ตนเองทำนองอาจลักษณะหรือต่างด้วยวัฒนธรรมที่ต้องประสบความยุ่งยากอย่างมากในเรื่องเชิงวัฒนธรรม แต่สัญชาติมิได้เป็นเกณฑ์ที่ทุกคนต้องด้วยความสักขีพิจารณาของการบังคับใช้ความเปลี่ยนแปลงด้วยไปตามเงื่อนไขของสังคมในแต่ละช่วงเวลา แม้อาจมีหลักการบังคับอย่างเช่นเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในการกำหนดสัญชาติให้กับบุคคลด้วยหลักดินแดนและหลักสืบสายโลหิต แต่หลักการเหล่านี้ก็ได้มีการปรับตัวอันเป็นผลให้สัญชาติมีความยืดหยุ่นเพิ่มมากขึ้น การปรับตัวดังกล่าวเนื่องมาจากการที่มีอย่างต่อเนื่องที่ผู้คนจำนวนมากได้รับสัญชาติแบบเดิม

นอกจากนี้ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางทั่วภูมิภาคไทยและในระดับโลกก็มีผลกระทบอย่างสำคัญต่อความหมายและความสำคัญของสัญชาติ โดยเฉพาะการที่ประเทศไทยต้องเผชิญความเปลี่ยนแปลงที่สูงต่อสัญชาติให้กับสัญชาติที่เพิ่งเข้ามายังตัวทักษิณจากสถานะและอัตลักษณ์ใหม่ของบุคคลกับสถาบันที่แทรกซึมมาในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบ้าน

จากสัญชาติซึ่งถูกสร้างขึ้นภายใต้การให้ความสำคัญกับธุรกิจและความมั่นคงของรัฐ แต่ในที่สุดเวลาที่ผ่านมาเริ่มมีการพิจารณาสัญชาติจากการตระหนักรถยานและผลกระทบที่มีต่อผู้คน อิ่งในที่สุดเวลาปัจจุบันที่ความเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางทำให้สัญชาติจำเป็นมีการปรับตัวเช่นกัน ด้วยความเข้าใจในแรงบันดาลใจนี้อาจช่วยลดก้อนความยืดหยุ่นที่ความหมายของสัญชาติในแบบดั้งเดิม อันจะเป็นหนทางที่จะนำไปสู่การสร้างความหมายของสัญชาติในด้านที่ให้ความสำคัญต่อมิติของผู้คนและการสร้างความหมายของสัญชาติที่จะทำให้ผู้คนต้องอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและเกื้อกูลกันมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน [๖๒]

เอกสาร

- พ.ร.บ. แบ่งเขตฯ พ.ศ. ๑๓๐ มาตรา ๙.
- พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๔๙๕ มาตรา ๑๑.
- Tamara Loos, *Subject Siam: Family, Law, and Colonial Modernity in Thailand* (Chiang Mai: Silkworm Books, 2002) pp. 43.
- พ.ร.บ. แบ่งเขตฯ พ.ศ. ๒๔๕๔ มาตรา ๒ และพ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๔๕๖ มาตรา ๑๒.
- พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๔๙๕ มาตรา ๑๘ วรรค ๒.
- เอกสารประจำกองที่เขียนลงเรื่อง ชาว夷กับสัญชาติไทย ณ ห้องรับรองขั้น ๒ ศูนย์ไทยศูนย์ท่าที่เมืองกาญจนบุรี ๑๐ เมษายน ๒๕๔๓, หน้า ๑.
- ศุภชัย เจริญวงศ์, สัญชาติชาวไทยภูเขา ข้อมูลจากชาติชน แผนกต่อง, โครงการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายของคนชาติชน, มนบป. หน้า ๑๖.
- <http://www.thaingo.org/writer/view.php?id=1148>.
- เชริช ฐานะเชิง, “การเปรียบเทียบข้อมูลไทย-ญี่ปุ่น การมีการลงทุนไทยเข้าสู่ญี่ปุ่น (สหราชอาณาจักรไทย-ญี่ปุ่น) พ.ศ. ๒๔๘๕”, ใน วรรณกรรมพากษ์ปีที่ ๒๕ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๔๒) หน้า ๙๒.
- Stephen Castel & Alastair Davidson, *Citizenship and Migration: Globalization and the Politics of Belonging* (London: Macmillan Press Ltd., 2000) pp. ๕๔-๕๖.
- Ibid., p. ๙๑.
- อุรุชา หวังอิทธิ, “ทัศนะในเรื่องความเป็นพลเมืองคนที่ห้องเรียนเป็นอื่น” ใน ทดลองในโลกไร้พรมแดน (โรงเรียนภาษาพิมพ์, ๒๕๕๔) หน้า ๒๑.
- เรืองเดียวกัน, หน้า ๒๑.
- เรืองเดียวกัน, หน้า ๒๒.
- สมชาย ปรีชาศิริกุล, “ความเป็นพลเมืองแบบที่ไม่เหลื่อมไปจากภารกิจเดิม” ใน พลเมืองในโลกไร้พรมแดน สำนักแสวง, หน้า ๕๗.
- เรืองเดียวกัน, หน้า ๕๙.
- อุรุยลดาอีกด้วยกับสัญชาติในสังคมและนี้ได้ใน เรืองเดียวกัน, หน้า ๔๗-๔๘.